

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TARİHİ YAPILAR İÇİN YENİDEN İŞLEVLENDİRME KRİTERLERİ VE
ALİ PAŞA HANI ÖRNEKLEMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Enes Can KILIÇ

İç Mimari Tasarım Anabilim Dalı

İç Mimari Tasarım Programı (Uluslararası)

AĞUSTOS 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TARİHİ YAPILAR İÇİN YENİDEN İŞLEVLENDİRME KRİTERLERİ VE
ALİ PAŞA HANI ÖRNEKLEMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Enes Can KILIÇ
418121012**

İç Mimari Tasarım Anabilim Dalı

İç Mimari Tasarım Programı (Uluslararası)

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nilüfer SAĞLAR ONAY

20 AĞUSTOS 2015

İTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 418121012 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi **Enes Can KILIÇ** ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “**TARİHİ YAPILAR İÇİN YENİDEN İŞLEVLENDİRME KRİTERLERİ VE ALİ PAŞA HANİ ÖRNEKLEMESİ**” başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Doç Dr. Nilüfer SAĞLAR ONAY**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Öğr. Gör. Dr. Özge CORDAN**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Dr. Şirin AKINCI

Teslim Tarihi : **17 Ağustos 2015**
Savunma Tarihi : **20 Ağustos 2015**

Anneme,

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında büyük emekleri olan, beni her fırsatta dinleyen ve destekleyen sevgili danışman hocam Doç. Dr. Nilüfer Sağlar Onay'a; en başta yüksek lisans eğitimim boyunca her türlü sorunumla büyük özveriyle ilgilenen IMIAD program koordinatörümüz Öğr. Gör. Dr. Özge Cordan ve kişiliği ve akademisyenliği ile bana ilham kaynağı olan, verdiği tavsiyeler ve gösterdiği sevgiyle çalışma hayatım boyunca bana adeta annelik/ablalık yapan sevgili hocam Doç. Dr. Ayşe Deniz Kanoğlu olmak üzere İTÜ İç Mimarlık Bölümü'ndeki tüm hocalarıma ve başta bana kader arkadaşlığı yapan Araş. Gör. Sıla Burcu Başarır olmak üzere tüm çalışma arkadaşlarıma; IMIAD dönem arkadaşlarıma; tez çalışmamda desteklerini esirgemeyen sevgili hocam Dr. Şirin Akıncı'ya; hayatımın her döneminde beni aydınlatan, karakteri, dürüstlüğü ve çalışkanlığı ile bana rol model olan sevgili babam Doç. Dr. Erol Kılıç ve bitmek bilmeyen sevgisi ve pozitif enerjisiyle hayata ve olaylara karşı daima olumlu bakmamı sağlayan sevgili annem Canan Kılıç'a; bana hep kardeşliğinin yanında arkadaşlığını da esirgemeyerek yol gösteren sevgili kardeşim Büşra Kamacıoğlu ve eşi Kağan Kamacıoğlu'na; İstanbul'daki hayatım boyunca bana hep destek olan sevgili teyzem Candan Işık ve ailesine; dostlukları ve kardeşlikleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan Mustafa Uyanık ve Nevzat Ruhi Eryılmaz'a, hayatımın en zor ve en mutlu anlarında yanımda olan, bana sevgisini hiç esirgemeyen ve büyük bir özveri ile hep destek olan Sedef Çatalkaya'ya sonsuz teşekkür ederim.

Ağustos 2015

Enes Can KILIÇ
İçmimar

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiv
ÖZET.....	xvii
SUMMARY	xix
1. GİRİŞ	1
2. KORUMA VE YENİDEN İŞLEVLENDİRME KAVRAMI.....	3
2.1 Koruma Kavramı ve Yapının Sürdürülebilirliği.....	3
2.2 Yeniden İşlevlendirme Kavramı.....	6
2.2 Yeniden İşlevlendirme Sebepleri	8
3. YENİDEN İŞLEVLENDİRME KRİTERLERİ.....	11
3.1 Tarihi Faktörler.....	11
3.2 Çevresel Faktörler	17
3.3 Fiziksel Faktörler.....	17
3.4 Yasal Kısıtlamalar ve Belirleyiciler	18
4. ALİ PAŞA HANI'NIN YENİDEN İŞLEVLENDİRME KRİTERLERİ	23
4.1 Tarihi Faktörler – Ali Paşa Hanı Tarihçesi.....	26
4.2 Çevresel Faktörler – Eminönü'nün Yapısı	27
4.3 Fiziksel Faktörler – Ali Paşa Hanı'nın Mimari Analizi	34
4.3.1 Bağlamsal İlişkiler.....	36
4.3.2 Tektonik Düzen.....	37
4.3.3 Geometrik İlişkiler	39
4.3.4 Mekan Organizasyonu	40
4.3.5 Mekan Sirkülasyonu	41
5. ALİ PAŞA HANI İÇİN YENİDEN İŞLEVLENDİRME PROJE ÖNERİSİ .	43
6. DEĞERLENDİRME, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	63
KAYNAKÇA	65
EKLER.....	67
ÖZGEÇMİŞ.....	81

KISALTMALAR

ICOMOS	: International Council on Monuments and Sites
UNESCO	: United Nations Educational, Scienetific and Cultural Organization
İTÜ	: İstanbul Teknik Üniversitesi
IMIAD	: International Master of Interior Architectural Design

ÇİZELGE LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 2.1 : Yapısal Değişim Seçeneklerinin Ölçeği.....	8
Çizelge 2.2 : Yapısal Değişim İşlemleri ve Ölçekleri.	9
Çizelge 3.1 : İstanbul’da Cami veya Mescide Dönüştürülen Kiliseler.....	12
Çizelge 4.1 : Tarihi Binaların Analizinde Kullanılan Fiziksel Faktörler.....	35
Çizelge 5.1 : Zemin Kat Mekanlarının Mülkiyet Durumu	45
Çizelge 5.2: Birinci Kat Mekanlarının Mülkiyet Durumu.....	46

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1 : Burra Tüzüğü Tablosu	4
Şekil 3.1 : Taşbaşı Kültür Merkezi, Ordu, Türkiye	13
Şekil 3.2 : Selexyz Dominicanen Kitap Sayış Yeri, Maastricht, Hollanda.....	14
Şekil 3.3 : Selexyz Dominicanen Kitap Sayış Yeri, Maastricht, Hollanda.....	15
Şekil 3.4 : Selexyz Dominicanen Kesit Görüntüsü.....	16
Şekil 3.5 : 1990 Tarihli Yarımada Nazım İmar Planı – Hanlar Bölgesi	20
Şekil 4.1 : Ali Paşa Hanı’nın Konumu.....	23
Şekil 4.2 : Ali Paşa Hanı Vaziyet Planı	24
Şekil 4.3 : Ali Paşa Hanı Zemin Kat Parselizasyon Alanı	25
Şekil 4.4 : Ali Paşa Hanı Birinci Kat Mülkiyet Planı	25
Şekil 4.5 : Eminönü Haritası.....	27
Şekil 4.6 : Hanlar Bölgesi ve İçindeki Mahalle Sınırları	28
Şekil 4.7 : Hanlar Bölgesi Envanter Analizi.....	29
Şekil 4.8 : Katlara göre faaliyet dağılımı	30
Şekil 4.9 : Bölgedeki hanların yapı türlerine göre dağılımı.....	31
Şekil 4.10 : Kürkçü Han (Ticaret Hanı).....	31
Şekil 4.11 : Abud Efendi Hanı (Büro Hanı)	32
Şekil 4.12 : Zincirli Han (Geçiş Hanı)	33
Şekil 4.13 : Korunmuşluk durumuna göre hanların dağılımı	34
Şekil 4.14 : Fonksiyonlarına göre hanların dağılımı.....	34
Şekil 4.15 : Ali Paşa Hanı Zemin Kat Planı.....	35
Şekil 4.16 : Ali Paşa Hanı’nın Ana Girişi.....	36
Şekil 4.17 : Ali Paşa Hanı’nın Bağlamsal İlişkileri	37
Şekil 4.18 : Kesitte Tektonik Düzen	38
Şekil 4.19 : Ali Paşa Hanı Taşıyıcı Duvarları.....	38
Şekil 4.20 : Ali Paşa Hanı’nın Tektonik Düzeni.....	38
Şekil 4.21 : Ali Paşa Hanı’nın Geometrik İlişkisi.....	39
Şekil 4.22 : Ali Paşa Hanı Mekan Organizasyonu Şemaları	40
Şekil 4.23 : Ali Paşa Hanı Birinci Kat Mekan Sirkülasyon Şemaları.....	41
Şekil 4.24 : Ali Paşa Hanı Birinci Kat Sirkülasyon Yolu	42
Şekil 5.1 : Ali Paşa Hanı Zemin Kat Parselizasyon Alanı.....	48
Şekil 5.2: Ali Paşa Hanı Birinci Kat Mülkiyet Planı	49
Şekil 5.3: Zemin Kat Alan Planlaması.....	50
Şekil 5.4: Birinci Kat Alan Planlaması	51
Şekil 5.5: Zemin Kat Gündüz Planı	52
Şekil 5.6: Zemin Kat Gece Planı	53
Şekil 5.7: Birinci Kat Planı	54
Şekil 5.8: Odanın Gündüz Kullanımına İlişkin 3D Görseller.....	55
Şekil 5.9: Odanın Gece Kullanımına İlişkin 3D Görseller	55
Şekil 5.10: Odanın Gündüz Kullanımına İlişkin 3D Görseller.....	56
Şekil 5.11: Odanın Gece Kullanımına İlişkin 3D Görseller	56
Şekil 5.12: Revak Kullanımı Kolaj Çalışması - 1.....	57

Şekil 5.13: Revak Kullanımı Kolaj Çalışması - 2	58
Şekil 5.14: Zemin Katta Önerilen Yapısal Müdahaleler	59
Şekil 5.15: Birinci Katta Önerilen Yapısal Müdahaleler	60
Şekil 5.16: Açılır-Kapanır Çatı Sistemi Örneği	61

TARİHİ YAPILAR İÇİN YENİDEN İŞLEVLENDİRME KRİTERLERİ VE ALİ PAŞA HANI ÖRNEKLEMESİ

ÖZET

Tarihi yapıların devamlılığını esas alarak, bu noktada analiz edilmesi gereken faktörlerin incelendiği ve açıklandığı bu tezde; konumu, şu anki durum ve işlevi nedeniyle İstanbul'un Eminönü ilçesinde bulunan Ali Paşa Hanı seçilerek alan çalışması yapılmıştır. Tez 6 bölümden oluşmaktadır. Tezin birinci bölümünde çalışmanın amacı, kapsamı ve yöntemi anlatılmıştır.

İkinci bölümde ilk olarak tarihi yapılarda koruma kavramı açıklanarak, önemine vurgu yapılmış ve özellikle 20. yüzyıl sonrasında bu konuda atılan adımlardan, kurulan konseyler ve yayınlanan tüzüklerden örnekler verilmiştir. Daha sonra tasarımda işlevin anlamından bahsedilerek yeniden işlevlendirmenin, tarihi yapıların korunması ve devamlılığındaki yeri ve önemi vurgulanmıştır.

Üçüncü bölümde; tarihi bir yapı için yeni bir işlev belirlenirken göz önünde bulundurulması gereken faktörler, alt başlıklara ayrılarak belirlenmiştir. Bu alt başlıklar tarihi, fiziksel ve çevresel olarak üçe ayrılmış ve her bir faktörün içeriği, ikinci bölümde örnek olarak verilen Burra Tüzüğü maddelerine dayandırılarak açıklanmıştır. Son olarak da bu faktörlerin yanında yapıya müdahale konusunda belirleyici ve kısıtlayıcı özelliğe sahip olan, bu güne kadar yayınlanmış ulusal ve uluslararası yasalardan bahsedilmiştir.

Dördüncü bölümde ise alan çalışmasında kullanılacak olan Ali Paşa Hanı tanıtılmış ve bir önceki bölümde bahsedilen faktörler, bu yapı örnek alınarak daha detaylı bir şekilde açıklanmıştır. İlk olarak Ali Paşa Hanı'nın konumu ve hanın şu anki kullanımı hücre hücre açıklanarak, yapılan gözlemlere yer verilmiştir. Tarihi faktörlerde yapının tarihi, geçirdiği doğal afetler ve müdahaleler anlatılmıştır. Çevresel faktörler başlığı altında ise Eminönü'nün yapısından bahsedilmiş ve Ali Paşa Hanı'nı da kapsayan "Hanlar Bölgesi" hakkında daha önce yapılan çalışma ve analizlerden örneklerle desteklenmiştir. Fiziksel faktörler başlığında Ali Paşa Hanı'nın mimari analizi Doç. Dr. Nilüfer Sağlar Onay'ın daha önce hazırlamış olduğu bir yöntem kullanılarak yapılmıştır. Bu yöntem kapsamında yapının bağlamsal ilişkileri, tektonik düzeni, geometrik ilişkileri, mekan organizasyonu ve sirkülasyonu incelenerek yapı plan ve kesiti üzerinden örnekler verilmiştir.

Beşinci bölüm, daha önce bahsedilen faktörler ve analizler ışığında önerilen yeniden işlevlendirme projesini içermektedir. Bu faktörlerin yanında yapının güncel durumu da göz önünde bulundurularak bir kullanım senaryosu hazırlanmış, daha önce tespit edilmiş olan bölge eksik ve ihtiyaçları sonucunda da yapının ulusal ve uluslararası sanat çalıştay aktivitelerine ev sahipliği yapması üzerine bir tasarım önerisi geliştirilmiştir. Bu öneri kapsamında yapılan proje; yeni bir alan planlaması, mekan organizasyonu ve yapılması planlanan yapısal değişimler; çeşitli grafikler, plan çizimleri ve perspektif görselleriyle desteklenmiştir.

Son bölümde ise çalışmanın genel bir değerlendirmesi yapılmış ve yapılan tespitler ve eksiklikler belirtilmiştir. Tüm bunların ışığında gelecekte bu konuda yapılacak olan çalışmalar için öneri ve temenniler getirilmiştir.

ADAPTIVE REUSE CRITERIA FOR HISTORIC BUILDINGS AND THE EXAMPLE OF ALI PASA HAN

SUMMARY

One of the most important concerns of today's architecture is the evaluation and reuse of architectural heritage. The conservation of historic buildings can include a wide range of approaches but existing conservation theories recommend reuse of buildings, which ensures the continuity of their life. Re-use process includes the evaluation of the building's present, past situation, and identity, determining the most appropriate function and adapting the building to the new uses and requirements. The aim of this study is to analyze all criteria for determining the appropriate use for historic buildings and to approach on a project as a case study. The thesis includes 6 chapters. The aim, content and methods are mentioned in the first chapter.

In the second chapter, the "preservation" concept is defined and emphasized its importance by giving examples of different studies, charters and organizations which is occurred specially after 20th century. Then, the define of the function in the design profession is mentioned and the meaning of adaptive reuse process for the permanence of historic buildings is emphasized.

In the third chapter, the criteria for determining the appropriate use for historic buildings are identified and classified into subheadings. These subheadings are called historical, physical and environmental factors. Each factor is explained by giving articles of Burra Charter which is mentioned in the second chapter. After these factors, all enacted national and international legal restrictions and regulations about preserving and permanence of historic buildings are explained at the end of this chapter. Thirdly, Eminonu district, where Ali Pasa Han located, is mentioned under the environmental factors. Besides, with the help of some studies about "District of Hans" which is also a part of Eminonu, more information about the building's environment are added into this chapter. Under the physical factors, the architectural structure of Ali Pasa Han is analyzed by the reference of Dr. Nilüfer Sağlar Onay's method on historic buildings. Within the context of this method, contextual ties, tectonic order, space organization and circulation of the building is analyzed with the help of the plan and section drawings.

In the fourth chapter, the chosen building for the case study, which is Ali Pasa Han, is defined and introduced. This building typology that is called han which has been one of the most important commercial building types developed by the Ottomans. These factors in the previous chapter are explained with details by giving the example of Ali Pasa Han. First of all, the location and the current situation of the building is expressed with the helping of maps and observations. After that, the history of the building is clarified under the subheading of historical factors by giving the information of all natural disasters and physical interventions that the building was affected.

The fifth chapter includes the design proposal which is given in accordance with these criteria that is mentioned in previous chapters. In addition to these criteria, a user scenario is explained by considering the current situation of the building. According to this scenario, it is decided to transform this building into a workshop place for national and international events. The new design proposal is prepared with new space planning, material changes on necessary places, new plan drawings, some 3D modelling perspectives and some physical interventions which is considered to preserve the building as much as possible and return to the original plan as it should be.

The last chapter is about the general evaluation of this study. The determination and deficiency about this subject indicated and the solutions for this deficiency is proposed according to the personal opinions. The results of the study can help the architects and interior designers in order to develop a deeper understanding of historic buildings so that they can become components of contemporary life without losing their identities.

1. GİRİŞ

1.1 Problemin Tanımı ve Çalışmanın Amacı

Geçen zamanla birlikte değişen ve gelişen kent mekânları içerisinde, mimarlık da bu değişime ayak uydurarak sürekli dönüşüm halinde insan hayatındaki varlığını sürdürmektedir. Kent içinde yeni yapılar inşa edildikçe tarihi yapılar da değerini her gün artırmaktadır. Öte yandan zaman geçtikçe tarihi yapıların korunma ihtiyacı artmakta ve sürdürülebilirlik ihtiyacı doğmaktadır. Yeni malzemeler ve yapım teknikleri ile günümüzde tarihi bir yapıyı onarmak ve kullanılır hale getirmek oldukça kolaylaşmıştır. Yine de bir yapının korunması sadece strüktürel ve fiziksel açıdan değil, aynı zamanda fonksiyonel olarak da devamlılığının sağlanmasını gerektirmektedir. Bu noktada tarihi bir yapı için en doğru işlevin belirlenmesi ve o yapıya o işlevi kazandırırken tarihi ve kültürel değerlerinin de zarar görmemesi önem teşkil etmektedir.

Bu bağlamda çalışmanın amacı;

- Tarihi yapıların sürdürülebilirliğinin önemine vurgu yapmak ve bu konuda yapılan toplantı ve yayınlanan tüzükleri incelemek,
- Yeniden işlevlendirme kavramının, yapının sürdürülebilirliği kapsamındaki yeri ve önemini irdelemek,
- Tarihi bir yapıya verilecek işlev için göz önünde bulundurulması gereken faktörleri irdelemek,
- Ortaya çıkan verilerin ışığında, yapının mümkün olduğunca korunarak devamlılığını sağlayacak bir çerçeve yaratmak,
- Oluşturulan bu çerçeveyi, ele alınacak bir yapı ve bölge üzerinde uygulayarak bir alan çalışması yaratmaktır.

1.2 Çalışmanın Kapsamı

Çalışmada seçilen alan İstanbul'un Eminönü ilçesinde yer alan Hanlar Bölgesi ve seçilen yapı ise Ali Paşa Hanı'dır. Bölge, hem tarihi hem de konumu ile ticari ve turistik bir öneme sahip olması, aynı zamanda sosyal hayatın sürekli dönüşüm içerisinde olması sebebiyle "Tarihi bir yapının yeniden işlevlendirilmesi" noktasında iyi bir çalışma alanıdır. Seçilen yapı ise uzun zamandır onarım görmediği için pek çok hücresi atıl kalan, fakat konumu itibarıyla içerisinde hala bir sosyal ve kültürel hayat devam ettiği için yeni bir işlev ve bakım ihtiyacı olmasından dolayı seçilmiştir. Yapı üzerinde 2012-2013 yıllarında Mimar Dr. Şirin Akıncı ve Mimar Cafer Bozkurt rölöve çalışması yapmışlar ve yapı için çeşitli onarım ve restorasyon önerileri sunmuşlardır. Onların çalışmaları da bu tez çalışmasına ve proje önerisine önemli bir altlık teşkil etmiştir. Diğer bir deyişle, İTÜ İç Mimari Tasarım Yüksek Lisans (IMIAD) kapsamında yapılan bu tez çalışmasının, o çalışmanın devamı niteliğinde ve bir sosyal sorumluluk projesi olması amaçlanmıştır.

1.3 Çalışmanın Yöntemi

Çalışmanın amacında belirtilmiş olan faktörlerin irdelenmesin bağlamında; bu tezin danışmanlığını da yapan Doç. Dr. Nilüfer Sağlar Onay'ın kendi çalışmalarında kullanmış olduğu, yapının bağlamsal ilişkileri, tektonik ve geometrik düzeni ile mekan organizasyonun açıklığa kavuşturulmasındaki ilkeler, tespit ve yöntemler bu tez çalışmasında referans olarak kullanılmıştır. Ayrıca Ali Paşa Hanı'nın bazı hücrelerini hâlihazırda kullanmakta olan yerel esnafla da birebir görüşmeler yapılmış ve onlardan alınan bilgiler de bu çalışmaya aktarılmıştır. Yapının fiziksel yapısının irdelenmesi bağlamında ise Mimar Dr. Şirin Akıncı ile görüşme yapılmış ve verdiği bilgiler ışığında alan çalışmasına yön verilmiştir. Tezin literatür araştırmalarında ise; Demet Aksu'nun "Çorlulu Ali Paşa Hanı'nın Restorasyon Projesi" adlı yüksek lisans tezi ve Alev Özkan'ın "Eminönü – Hanlar Bölgesinin Cumhuriyet'ten Günümüze İzlenen Değişimi ve Yeniden Değerlendirilmesinde Öncelikli Bölgenin Saptanması" adlı yüksek lisans tezi önemli bilgi kaynakları olmuşlardır.

2. KORUMA VE YENİDEN İŞLEVLENDİRME KAVRAMI

2.1 Koruma Kavramı ve Yapının Sürdürülebilirliği

Koruma kavramının tarihsel süreci incelendiğinde büyük bir değişime uğradığı ve günümüzde çok boyutlu bir kavram haline geldiği görülmektedir. Geçmişte bir yapının korunması yapının olduğu gibi saklanması şeklinde yorumlanırken, özellikle 19. yüzyıl sonrasında kurulan çeşitli komisyonlar ve hazırladıkları tüzüklerle yapının korunması şartıyla devamlılığı esas alınmıştır.

Mimari korumada amaç, yapının fiziksel dokusunun yanı sıra simgesel ve sanatsal değerlerini muhafaza etmektir. Yapıların korunması için bu değerlerden biri ya da her ikisine sahip olmaları gerekmektedir. Yalnızca işlevsel olmaları onların korunması için yeterli bir sebep değildir; yapıların kültürel bir konumları da olmalıdır, çünkü bu konum toplumun veya insanlığın kolektif tarih ya da hafızasında önemli bir yere sahiptir veya estetik açıdan değerlidir (Kuban, 2000).

1964 yılında yayınlanan Venedik Tüzüğü'nün 4. Maddesi'ne göre kültür varlığının korunmasındaki temel tutum korumanın kalıcı olması, sürekliliğinin sağlanmasıdır. Tüzüğün "Amaç" başlıklı 3. Maddesinde bu kalıcılığın amacı; kültür varlığının bir sanat eseri olduğu kadar, bir tarihi belge olarak da korumak şeklinde açıklanmıştır (Ahunbay, 2007) Tüzüğün yayınlanmasından bir sene sonra 1965 yılında ise UNESCO tarafından bu tüzüğün uygulayıcısı ve koruyucusu olarak Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) kurulmuştur. Konseyin 1979 yılındaki toplantısında Venedik Tüzüğü'nün tüm felsefe ve konsepti kabul edilmiş, fakat bunları daha pratik ve kullanışlı bir hale getiren bir forma dönüştürülerek Burra Tüzüğü yayınlanmıştır. Son olarak 2013 yılında revize edilen tüzük, kültür varlıklarının sürekliliğinin sağlanması konusunda iyi bir altlık teşkil etmektedir.

ICOMOS kültürel değeri olan bir yerin planlanması ve yönetimi konusunda Burra Tüzüğü'nde çeşitli maddeler sıralamış ve atılması gereken adımları belirtmiştir. Buna göre öncelikle yer/mekânı anlamamız, araştırmamız ve tanımlamamız gerekmektedir.

Daha sonra yine önceden belirtildiği gibi yapının değeri belirlenmeli ve bir anlam raporu geliştirilmelidir. Sonraki adımda, bu anlamlardan doğan zorunluluklar, gelecekteki oluşabilecek ihtiyaçlar, fırsatlar ve kısıtlamalar tanımlanmalıdır. Bunların sonucunda bir hareket planı geliştirilmeli ve yönetim planı hazırlanmalıdır. Bu yönetim planında öncelikler, kaynaklar, sorumluluklar ve zamanlama tanımlanmalı, uygulama eylemleri geliştirilmelidir. En son adımlar ise bu eylemleri gerçekleştirmek ve izleyerek yeniden incelemek olarak belirlenmiştir (Şekil 2.1).

Şekil 2.1 : Burra Tüzüğü Tablosu

Burra Tüzüğü'nün "Koruma" başlıklı 17. Maddesinde "Söz konusu yapının dokusu ve içinde bulunduğu durumu kültürel bir değer taşıdığı veya diğer koruma yöntemlerinin uygulanmasının mümkün olmadığı durumlarda yapının muhafaza edilmesi tercih edilebilir. Kültürel bir yapının muhafazası, o yapının tarihsel dokusunu, tarihi kalıntılara zarar vermeden korunmasıdır." şeklinde açıklanmaktadır. Aynı maddenin devamında; amacı tarihsel yapının fiziksel korunması olan yapının muhafaza edilmesi yönündeki yeni çalışmalar ise yapının kültürel yapısına zarar vermemek koşulu ile izin verilebileceği ifadesi yer almaktadır. Fakat bu çalışmaların içerdiği yeni renkler, şekiller, yazılar ve maddeler tarihi dokuya uyumlu bir tarzda uygulanmalı ve önceden belirlenmiş ve kesinleşmiş olmalıdır.

Tüzüğün "Değişim" başlığı altında binanın sürdürülebilirliği vurgulanmaktadır. Yapının tümüyle yıkımının kesinlikle kabul edilemez olduğu belirtilmekte fakat ufak çapta yıkımlar koruma amaçlı olarak kabul edilebilir gösterilmektedir. Yine de Burra Tüzüğü değişime şüpheyile yaklaşmış ve kültürel değer baki kalmasını vurgulayarak, bu değeri düşürecek uygulamalara gidilmemesini belirtmiştir (Madde 15.1). Bir tarihsel yapıya yapılacak değişimin miktarı belirlenirken, o yapının değeri ve taşıdığı anlam gözetilmelidir ve yapılacak olan değişim tarihsel yapıya minimum şekilde zarar vermelidir (The Burra Charter, 2013).

Tarihi bir yapının korunması amaçlandığında çeşitli işlemler kullanılmaktadır. Yeniden işlevlendirme bu işlemlerin sadece bir tanesidir. Diğer işlemleri bilmek ve tanımlamak, yeniden işlevlendirme işleminin yapının korunması açısından hangi konumda olduğunu kavramak konusunda önemlidir. Bu işlemler, aşağıdaki şekilde kategorileştirilebilir:

Özgün Niteliği ile Koruma (Conservation): Tek bir yapı veya bir grup yapıyı proje başladığı andaki durumdan tutup, özgün detayları, dekorasyonu, konumu ve strüktürünün olduğu gibi korunmasını amaçlar. Müzecilik anlayışına uygun bir yaklaşımdır (Erdem, 1985).

Restorasyon (Restoration): Bu yaklaşımda amaç, özgün niteliğine göre değişiklik (bozulma, eksilme, ekleme) gösteren kültürel varlığın özgün okunabilirliğini veya anlamını yeniden canlandırmaktır (Zeren, 1981). Bu kategorinin içinde yapının

durumu ve amaçlanan noktaya bağılı olarak pek çok teknik bulunmaktadır. Zeynep Ahunbay (2007), “Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon” adlı kitabında bu teknikleri; mevcut yapının dayanıklılığını artırmak üzere dokuya yapılan fiziksel müdahaleler anlamına gelen sağlamlaştırma (konsolidasyon), yapının eksik kısımlarının yeni malzeme ile bütünleştirilmesi anlamında olan bütünleme (reintegrasyon), bütünü oluşturan parçalardan bir takımın yenilenmesi olan yenileme (renovasyon), yok olmuş bir yapıyı belgeler ve varsa kalıntılar ışığında ilk şekline getirmek olan yeniden yapma (rekonstrüksiyon), yapının ilk inşasından sonra eklenmiş fazlalıkları çıkartmak olan temizleme (liberasyon) ve taşıma olarak sıralamıştır.

Yeniden İşlevlendirme (Adaptive Reuse): Sağlamlaştırılmış tarihi yapıların nasıl yaşatılabileceğinin araştırılıp uygulanması anlamına gelen ve yeniden canlandırma diye de adlandırılabilen bu yöntemin bir diğer ismi rövitalizasyondur. Gerekğinde küçük veya büyük çaplı müdahaleler ile yapıların çağdaş ihtiyaçlara ve kullanımlara uygun hale getirilmesi için yeni işlevlerle değerlendirilmesi gerekmektedir (Pekol, 2010).

2.2 Yeniden İşlevlendirme Kavramı

İşlev (fonksiyon), ihtiyaçların belirlediği istekler ve onların programlanması anlamında kullanılmaktadır ve bir yapının farklı amaçlarla kullanılan bölümleri arasında, kullanmanın gerektirdiği bir sıralanmayı da ifade eder. Bir eylemin birbirini izleyen olaylarla belirlenmesi gibi, bir yapının tasarısı da birbirini izleyen bölümlerle kurgulanır (Kuban, 1995). Umberto Eco (2003), “İşlev ve Gösterge: Mimarlığın Göstergebilimi” başlıklı incelemesinde mimariyi bir iletişim aracı olarak değerlendirmiş ve yapıların işlevlerini aşağıdaki şekilde sınıflandırmıştır:

1. Ana İşlev: Arkitektonik bir nesne olarak yapıların ve içindeki elemanların ilk inşaatları tarafından belirlenmiş olan işlevleri. Kullanımlarına ya da bağlamsal çağrışımlarına yönelme işlevidir.
2. İkincil İşlev: Belirli bir mimari biçimi, tarihi bir üslubun çizgilerini taşıyabilir. Toplumun belirli bir zamanında ve kesiminde geçerli olan bir uzlaşmaya dayalı bir işlevdir.

3. İkamet İdeolojilerini İfade Eden İşlev: Yatak odası, yemekhane gibi belirli davranış ve eylem yörüngelerine sahne olan, kişiler arası ilişkileri ve etkileşimleri çerçeveleyen, mekanları düzenleyen, bölen veya sınırlayan işlev.

4. Tipolojik İşlev: Hastane, okul, iskele gibi işlevsel ve sosyolojik çeşitleri belirler (Pekol, 2010).

Eco'nun bu sınıflandırması göz önüne alındığında yapının ana işlevinin zaman içinde önemini yitirip, ikinci işlevin ön plana çıktığı söylenebilir. İkamet ideolojilerini ifade eden işlev ise özellikle ıslak hacimler için yönlendirici olup, dönüşüm projelerinde önemli bir rol oynamaktadır. Öte yandan tarihi yapı incelendiğinde en belirleyici ve baskın öge, yapının ilk işlevidir. Çünkü yapının ilk işlevi, biçimini, bölümlendirme tarzının, yapım tekniğini ve donanımını belirler. Yine de mimarinin işlev sayesinde değer kazandığını savunmak da doğru değildir. Venedik Tüzüğü ve Burra Tüzüğü'nde vurgulandığı gibi mimaride önemli olan unsur tarih, hafıza, kültür aktarımıdır ve yapıya uygulanacak tüm işlemlerde bunların korunması gerekmektedir.

Binalar ait oldukları dönemin sosyo-kültürel ve ekonomik yapısına göre inşa edilmişlerdir ve o dönemin izlerini yansıtır. Yapıların uzunluk, genişlik ve derinlik olarak bilinen üç boyutundan sonra kabul edilen dördüncü boyut olan zaman, yapının işlev ve fiziksel durumunun değişiminde önemli bir rol oynar. Bu durumda hem kültürel mirası korumak hem de günün koşullarında binaları kullanabilmek için başvurulan metotlardan en önemlilerinden birisi binanın yeniden işlevlendirilerek kullanılmasıdır. Zira zaman ve zamanın bileşenleri, bir yapının yıkımı veya yeniden işlevlendirilmesinin ne vakit olacağını belirler (Douglas, 2002). Doğan Kuban'a göre "Günlük yaşamda tarihi yapıt, sanat değeri ne olursa olsun, genel olarak kullanımına önem verilen, bu nedenle yaşamı boyunca değişikliklere uğramış bir toplumsal üründür" (Kuban, 2000). Yeniden işlevlendirme bu bakımdan tarihi ve kültürel birikimi gelecek nesle aktarma konusunda mimari bir görev ile birlikte toplumsal bir görevi de üstlenmektedir. Aktarılacak verinin miktarı göz önüne alındığında, yapıda korunması gereken öğeler ne kadar fazla olursa, işlemin bu bahsedilen toplumsal görevi de o kadar fazla yerine getirilmiş olur.

Yapılara işlev verme bağlamında yeniden işlevlendirme işleminin, klasik mimarlık öğretisinden farklı bir eğilim gösterdiği görülmektedir. Yeni bir yapı tasarlanırken

yapının tüm fiziksel elemanları işleve göre belirlenirken, yeniden işlevlendirmede farklı bir yaklaşım söz konusudur. Yani Louis Sullivan’ın 1896 yılında söylediği “form follows function (biçim işlevi izler)” ilkesinin aksine yeniden işlevlendirmede, biçimin yeni işlevi belirleme konusunda yönlendirici olmalıdır. Çünkü tarihi yapıları yeniden işlevlendirirken belirlenen yeni işlevler yapının hâlihazır fiziksel yapısına adapte edilmek zorundadır.

2.3. Yeniden İşlevlendirme Sebepleri

Yeniden işlevlendirme işleminin diğer koruma ve dönüşüm işlemlerinin arasındaki yeri ve farkı kavrandığı takdirde hangi durumlarda başvurulması gerektiği ve sebepleri anlaşılabilir. James Douglas bu konuda yaptığı bir çalışmada yapılara uygulanacak olan müdahalenin şiddetine bağlı olarak oluşabilecek değişim oranını bir tablo ile açıklamıştır (Çizelge 2.1). Sonrasında ise bu çalışmaya ek olarak koruma işlemlerinin, yapılan işe ve şiddetine bağlı olarak tablonun hangi kısmında yer alması gerektiği gösterilmiştir (Çizelge 2.2).

Çizelge 2.1 : Yapısal Değişim İşlemlerinin Ölçeği (Douglas, 2006)

Ölçek	Değişim Oranı	Çeşit	Örnek
Az	Düşük	-Yüzeylerde Ufak Tamirler -Tesisatın Yenilenmesi -Ufak Ekler	-Yeni zemin döşemeleri -Kapı, pencere ve mutfak/WC teçhizatının değiştirilmesi -Kış bahçesi vb ekler, çatı katı dönüşümü. Yeni kapılar açma gibi küçük çapta yapısal müdahale içerir.
Orta	Önemli Derecede	-Yeniden işlevlendirme -Yüzeylerde ve dekorasyonda önemli yenileme -Hizmet birimlerinde önemli tadilat -Kapasite artırımı -Strüktürel değişiklikler	-Ofis mekânını konuta dönüştürmek -Duvarları ve çatıyı yeni bir malzemeyle kaplamak -Yeni havalandırma sistemleri, asansör ve servis çekirdekleri eklenmesi -Yatay veya dikey ekler -Duvar ve zeminlerin eklenmesi veya çıkartılması
Yüksek	Şiddetli	-Mevcut cephenin arkasında yeni yapı inşaatı -Yapının kapasitesini artırmak için kapsamlı mekânsal ve strüktürel değişiklikler	-Cepheyi tutarak yapının arkasını tamamen değiştirmek -Mevcut yapıya büyük çaplı ekler ve iç ve dış mekânda değişiklikler

Çizelge 2.2 : Yapısal Değişim İşlemleri ve Ölçekleri

Ölçek	Değişim Oranı	İşlem	Çeşit	Örnek
Az	Düşük	- Özgün Niteliği ile Koruma - Konsolidasyon - Liberasyon	- Yüzeylerde Ufak Tamirler - Tesisatın Yenilenmesi - Ufak Ekler -Dokuya yapılan müdahaleler -Sonradan eklenmiş fazlalıkları çıkarmak	-Yeni zemin döşemeleri -Kapı, pencere ve mutfak/WC teçhizatının değiştirilmesi -Kış bahçesi vb ekler, çatı katı dönüşümü. Yeni kapılar açma gibi küçük çapta yapısal müdahale içerir.
Orta	Önemli Derecede	- Reintegrasyon - Renovasyon - Rövitalizasyon	- Yeniden işlevlendirme - Yüzeylerde ve dekorasyonda önemli yenileme - Hizmet birimlerinde önemli tadilat - Kapasite artırımı - Strüktürel değişiklikler - Yeni malzeme ekleme	-Ofis mekânını konuta dönüştürmek -Duvarları ve çatıyı yeni bir malzemeyle kaplamak -Yeni havalandırma sistemleri, asansör ve servis çekirdekleri eklenmesi -Yatay veya dikey ekler - Duvar ve zeminlerin eklenmesi veya çıkartılması
Yüksek	Şiddetli	Rekonstrüksiyon	- Mevcut cephenin arkasında yeni yapı inşaatı - Yapının kapasitesini artırmak için kapsamlı mekânsal ve strüktürel değişiklikler	-Cepheyi tutarak yapının arkasını tamamen değiştirmek -Mevcut yapıya büyük çaplı ekler ve iç ve dış mekanda değişiklikler

Çizelge 2.2'ye göre yeniden işlevlendirme amacıyla yapılan işlemlerin orta ölçekte sınıflandırıldığı görülmektedir. Yine de bu işlemler sırasında yapının orijinal halinde yer alan strüktürel öğeler, yüzey malzemeleri ve cephesel değişimler minimum düzeyde tutulmalıdır. Bu anlamda yeniden işlevlendirme; işlevsel değişim bakımından orta ölçekli bir müdahale olmasına rağmen yapısal değişim bakımından düşük ölçekli olması yapının karakteri ve tarihinin aktarımı için önemlidir.

Tarih ve kültür aktarımı amacı taşımasının yanında tarihi bir yapıya yeni bir işlev kazandırmanın diğer sebepleri yapıdaki işlevsel eskime ve fiziksel bozulmadır. Bir yapı inşa edilirken kazandırılan işlev zaman içinde geçerliliğini kaybedebilir. Standart bir yapının çoğunlukla 10-20 sene, çok iyi planlanıp inşa edilmiş bir yapının ise 40 sene boyunca özgün işlevini devam ettireceği söylenebilir (Burnley, 1980). Yine de bu zaman çevresel değişimlerle kısalıp uzayabilir. Binanın bulunduğu muhitin zaman içindeki değişimi ve binanın bu değişime işlevsel olarak ayak uyduramaması da işlevsel eskimeyi yaratan bir nedendir. Ticari amaçlarla kullanılan tarihi yapılarda da yatırımcının, amaçladığı geliri elde edememesi veya yaptığı yatırımın karşılığını alamaması nedeniyle de işlevsel değişikliklere gittiği görülmüştür. Bu örneği de işlevsel eskimeye dahil etmek mümkündür.

Yapıdaki işlevsel eskimenin dışında strüktürel öğelerinin zamanla eskimesi yapısal bozulmadır. Bu bozulmanın sebepleri çoğunlukla çevresel ve malzemeye doğrudan etki eden rutubet, organik çürüme ve harekettir. Binanın strüktürel gücü ve dayanıklılığı gün geçtikçe azalır. Bu bozulmaların önüne geçmek için yapıya düzenli olarak bakım yapılması ve hasarlı bölümlerin tamir edilmesi gerekir. Periyodik olarak yapılacak bakımlar, daha sonra oluşabilecek ve geri dönüşü çok zor olan bozulmaları engellemiş olur. Hem işlevsel eskime hem de yapısal bozulma doğrudan kullanıcıya bağlı olan faktörlerdir. Yani kullanıcı kendi müdahalesiyle bu faktörleri büyük oranda etkilemektedir.

3. YENİDEN İŞLEVLENDİRME KRİTERLERİ

Tarihi bir yapı için yeni işlev belirlenirken göz önünde bulundurulması gereken bir takım faktörler vardır. Bunlar; tarihi faktörler, çevresel faktörler, fiziksel faktörler ve yasal kısıtlamalar ve belirleyicilerdir. Tezin bu bölümünde, alan çalışmasına geçmeden önce bu faktörler irdelenecektir.

3.1 Tarihi Faktörler

İşlevsel dönüşüm projelerinde tarihsel analiz, mimari tasarıma yön veren ana öğedir. Bunun sebebi, tarihi araştırmaların söz konusu binaya ait özel bir çözüm getirebilmesinin yanı sıra, çok katmanlı bir referans sistemi de ortaya koyabilmesidir. Bu tip araştırmalar işlevsel dönüşüm projelerine altlık olabilmemesinin yanında, yapının genel mimarlık tarihi içindeki konumunu da belirlemektedir. Yapıda kullanılmış olan mimari öğeler, süslemeler ve detayların nitelikleri ve ait oldukları dönem için taşıdıkları önem de aynı şekilde belirlenir. Bulunan neticelerin yanı sıra binaya yapılacak olan müdahalenin de belgelenmesi, gelecekte yapıya tekrardan yapılması muhtemel olan herhangi bir değişiklik için de rehber olacaktır.

Riegl, 1903 yılında “Modern Anıtlar Kültü” üzerine yazdığı makalede, tarihi binaların modern dönem öncesi üç çeşit değerleri olduğunu yazar. İlk değer, yapının yaşı ve eskiliğinin doğal bir sonucu olarak gelişen yaş değeri, ikincisi yapının tarih içindeki bir dönemin özelliklerini temsil etmesi sonucu ortaya çıkan tarihsel değeri, üçüncüsü ise sanatsal değeridir. Riegl, tarihi yapıların modern insana sunduğu ek değerlerden birinin de kullanım değeri olduğunu belirtir. Bir yapı, yaş değeri açısından büyük öneme sahipse, kalıcılığı artar ve kullanım değeri öne çıkar (Riegl, 1998). Bu noktada belirtilmesi gereken; yapıya yeni işlev vermek için yapılacak müdahaleler sırasında anıtsal değer ile güncel değerler arasındaki dengeye dikkat edilmeli ve kullanım değerinin tarihi değer önüne geçmesi engellenmelidir.

Bir yapının fiziksel yapısının evreleri ya da parçaları incelenmek istendiğinde karşımıza çıkan en belirleyici ve baskın öğe, yapının ilk işlevidir. Çünkü bir yapının

ilk işlevi, biçimini, bölümlendirme tarzını, yapım tekniğini ve donanımını belirler. Yine de Pekol'a göre "Mimarının işlevler doğrultusunda değer kazandığını savunmak da doğru değildir, zira mimariye ve biçimlere kalıcı değer ve anlam yükleyen unsurlar tarih, kültür aktarımı ve hafıza gibi daha geniş kavram ve değerlerdir." (Pekol, 2010).

Yeniden işlevlendirilen yapılara bakıldığında işlev değişikliğine yatkın olmayan iki yapı kategorisi göze çarpar; Dini yapılar: Bunlar çoğunlukla başlangıçtaki işlevlerini devam ettirir. Özellikle dini açıdan güçlü yapısı olan şehirlerin başka dine mensup milletlerce ele geçirilmesi sonrasında bu tip yapılar aynı fonksiyonlarıyla kullanılmaya devam edilmiştir. Bunun en güzel örnekleri İstanbul'un fethinden sonra camiye dönüştürülen kiliselerde, örneğin; Ayasofya Kilisesi ve yine aynı şekilde İspanya'nın Endülüs bölgesinde kiliseye dönüştürülen camilerde, örneğin; Cordoba Cami, görülebilir. Eyice'nin araştırmalarına göre İstanbul'da cami veya mescide dönüştürülen 40 kadar Bizans yapısı bulunmaktadır (Url 01). Tespit edilenlerin listesi Çizelge 3.1'de mevcuttur.

Çizelge 3.1 : İstanbul'da Cami veya Mescide Dönüştürülen Kiliseler

Büyük Camiler	Küçük Cami ve Mescidler	Yok Olmak Üzere Olan veya Kaybolmuş Mescidler
İmrahor (Mirahur) İlyas Bey Camii	Hırami Ahmed Paşa Mescidi	Odalar Mescidi
Küçük Ayasofya Camii	Kefeli Mescidi	Etyemez Tekyesi Mescidi
Kalenderhane Camii	Şeyh Süleyman Mescidi	Arabacı Bayezid Mescidi
Gül Camii	Manastır Mescidi	Baruthane Mescidi
Atik Mustafa Paşa Camii	Kasım Ağa Mescidi	Peykhane Mescidi
Bodrum veya Mesih Paşa Camii	Sancaktar Hayreddin Mescidi	Haydarhane Mescidi
Fenari İsa Camii	Lala Hayreddin Mescidi	Hoca Hayrüddin Mescidi
Vefa Kilise Camii		Kandili Güzel Mescidi
Eski İmaret Camii		Sekbanbaşı Ferhad Ağa Mescidi
Zeyrek Kilise Camii		Sivasi Tekkesi Mescidi
Fethiye Camii		Şüheda Mescidi
Koca Mustafa Paşa Camii		Yıldız Dede Tekkesi
Kariye Camii		

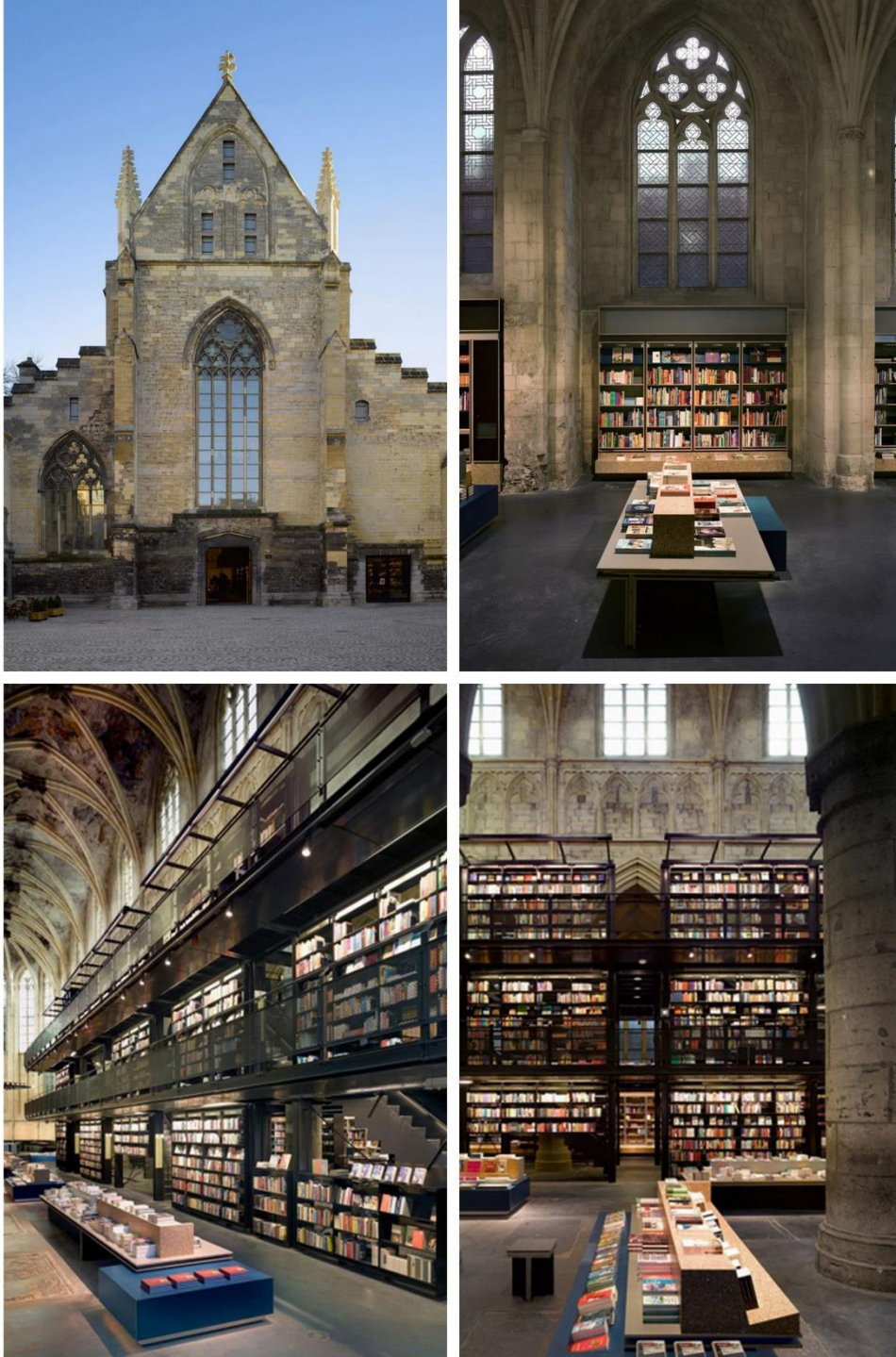
Nadiren de olsa işlevsel değişime uğrayan dini yapılar da mevcuttur. Ülkemizde Ordu’da bulunan ve 1853 yılında Rumlar için inşa edilen Taşbaşı Kilisesi Cumhuriyet’in ilk dönemlerinde hapishane olarak kullanılmış ve 1983 yılında Kültür Bakanlığı tarafından restorasyonu başlatılarak 2000 yılında kültür merkezi olarak hizmete açılmıştır (Url 02).

Şekil 3.1 : Taşbaşı Kültür Merkezi, Ordu, Türkiye (Url 02)

Yurtdışında ise bu konuda verilebilecek en başarılı örneklerden biri Hollanda’nın Maastricht kasabasında bulunan Selexyz Dominicanen Kilisesi. 13. Yüzyılda Gotik tarzında inşa edilen kilise, tarihsel süreçte ibadet yapılan yer fonksiyonu dışında,

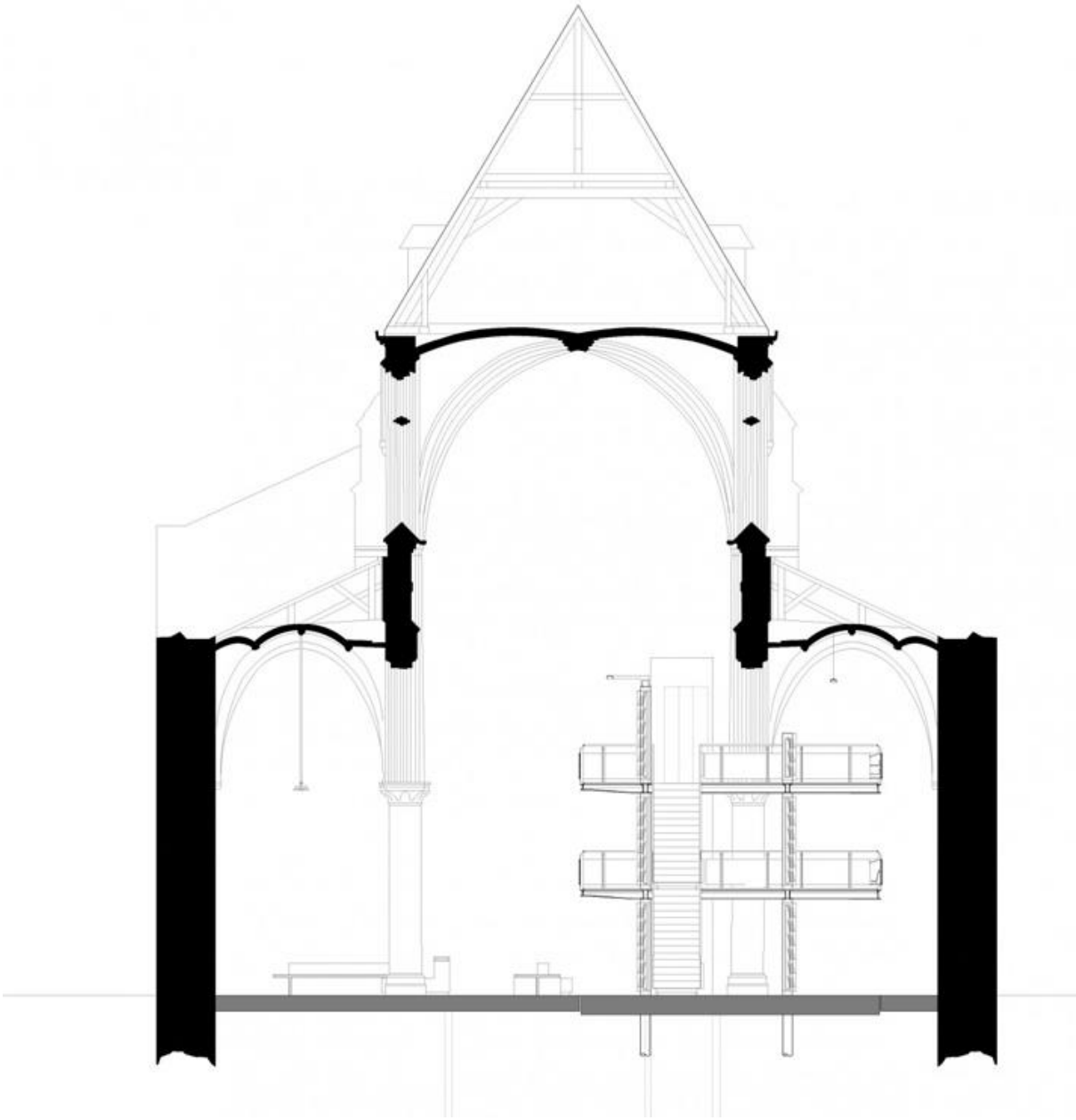
1794 yılında Napolyon'un askerlerinin şehri işgalinden sonra ambar, şehir arşivi ve bisikletler için park yeri olarak da kullanılmış, 2005 yılında ise kitap satış yerine dönüştürülmüştür. Yapının yeni işlevinin mekân içindeki kurgusu incelendiğinde tarihi değer ve kullanım değeri dengesine ne kadar dikkat edildiği göze çarpmaktadır.

Şekil 3.2 : Selexyz Dominicanen Kitap Satış Yeri, Maastricht, Hollanda (Url 03)

Şekil 3.3 : Selexyz Dominicanen Kitap Satış Yeri, Maastricht, Hollanda (Url 03)

Şekil 3.4 : Selexyz Dominicanen Kesit Görüntüsü (Url 03)

İşlev değişikliğine yatkın olmayan diğer bir yapı grubu da müze yapılarıdır. İnşaat sebepleri geçmişe tanıklık etmek olduğundan, aslında güncel bir işlevden arınmışlardır ve işlevlerinde zaman boyutu aktif olmadığından dolayı nadiren fonksiyon değiştirirler (Özer, 1976).

3.2 Çevresel Faktörler

Tarihi yapıları yeniden işlevlendirirken arzulanan yeni işlevler yapının içinde bulunduğu fiziksel çevresine adapte edilmek zorundadır. Bu yüzden yapıyı çevresinden bağımsız ele almak gelecekte sorunlara neden olacaktır. Yapının bulunduğu çevrenin iklimsel ve topoğrafik yapısı, sosyo kültürel özellikleri, bölgedeki benzer yapıların işlevleri, bölgenin eksik ve ihtiyaçları detaylı bir şekilde araştırılmalı ve iyi analiz edilmelidir.

Burra Tüzüğü'nün "Mevki" başlıklı 9. Maddesinde "Bir yerin bulunduğu mevki, onun kültürel öneminin bir parçasıdır." şeklinde belirtilerek yapı-çevre ilişkisinin kültürel manada önemine vurgu yapılmıştır (The Burra Charter, 2013). Bunun yanında fiziksel çevrenin değişimi sosyal çevrenin değişimi ile birebir bağlıdır. Yani fiziksel, değişmeyen binalar ile daha soyut olan sosyal yapı arasında bir etkileşim bulunmaktadır. Kentsel dokuda yer alan yapılar kentsel süreklilik ve kent dinamikleri açısından irdelenmelidir. Kent yaşayan bir organizmaya benzetilirse, yapı da bu dokunun bir hücresi gibidir.

3.3 Fiziksel Faktörler

Bir yapının fiziksel analizini yapmak için pek çok yöntem kullanılabilir. Yöntemin belirlenmesi de bir anlamda analizin amacına bağlı olarak değişmektedir. Tarihi bir yapının fiziksel analizini yapmaktaki amaç ise yapının ve içindeki mekânların potansiyellerini anlamak ve ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla yapılması gereken analizlerin başında yapının bağlamsal ilişkileri, tektonik düzen ve malzemeler, geometrik ilişkileri, mekân organizasyonu ve sirkülasyonu gelir. Fakat bu başlıklar müdahalenin kapsamı ve nedenine bağlı olarak çeşitlenebilir.

Tarihi bir yapının fiziksel varlığını tek başına ele almak, yapının potansiyellerini ortaya çıkarmamıza engel olabilir. Çünkü bu yapıyı şekillendiren ve kent mekânı ile ilişkisini belirleyen belirli dış kuvvetler bulunmaktadır. Bu kuvvetler kısaca; hâkim yollar, girişler, yaya yoğunluğu ve binanın algılandığı alanlardır (Onay, 2015). Aynı zamanda yapı ve kentin ilişkisi incelenirken, kentin mekânsal kabuğunu, yoğunluğu, önemli bina ve yapıları ve kent simgelerini göz önünde bulundurmak potansiyelleri ortaya çıkarma konusunda yardımcı olur.

Yapının çevre ile fiziksel ilişkisi incelendikten sonra, özellikle iç mekân kimliği ve potansiyellerini ortaya çıkarmak için yapının tektonik düzeni incelenmelidir. Tarih boyunca inşa edilen tüm yapıların mimari öğeleri yerçekimi kanununa göre bir araya gelmektedir. Onay'a göre yerçekimi bu noktada yapının devamlılığını da sağlayan yapısal hiyerarşiyi tanımlamaktadır. Bu hiyerarşi, kesitte en üst kattan temellere kadar olan bileşenler, elemanlar ve bunların arasındaki yük aktarımına bakılarak okunabilir (Onay, 2015). Böyle bir analiz sadece bizim önereceğimiz değişimler için değil, aynı zamanda da yapının geçirmiş olduğu yapısal ve malzeme değişimleri hakkında da pek çok bilgi verebilir.

Bilindiği gibi tüm yapılar basit veya karmaşık bir takım geometrik formlarla tanımlanmaktadır ve bu geometriler ifadelerine göre çeşitli mekânsal kuvvetler yaratmaktadır. Bu yüzden yapının geometrik çözümlemeleri, mimari analizin en önemli adımlarındandır. Tarihi bir yapının öğeleri arasındaki geometrik ilişkiler; yapı kütlesi, cephesi, planları, kesitleri ve iç görünüşleri üzerinden açıklanabilir.

Fiziksel analizin bir diğer adımı mekân organizasyonu ve sirkülasyonudur. Yapıyı oluşturan mekânların birbirleri ile olan ilişkileri mekân organizasyonunu tanımlamaktadır (Onay, 2015). Ching'e göre beş farklı mekân organizasyonu vardır: merkezi organizasyon, çizgisel organizasyon, radyal organizasyon, kümelenmiş organizasyon ve grid organizasyon (Ching, 1996). Mekânsal sirkülasyon ise mimarın yapıyı oluşturan tüm mekanlara hiyerarşik olarak ulaşımı sağlamak için tasarladığı yön ve yollar bütünüdür. Bu sirkülasyonu anlamak için kullanıcının başlangıç noktasını, dolaşım düzenini ve yolların mimari tanımlamasını göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Alan çalışması bölümünde Ali Paşa Hanı'nın fiziksel analizi bu bölümde irdelenen metot üzerinden yapılacaktır.

3.4. Yasal Kısıtlamalar ve Belirleyiciler

Bölgenin yapısı ve tarihi göz önüne alındığında bu bölge ile ilgili çıkarılan yasa ve yönetmelikleri sadece Cumhuriyet Dönemi ile kısıtlı tutmak doğru olmaz. Çalışmanın önceki bölümlerinde bahsedildiği gibi bu bölge Osmanlı Devleti için de önemli bir ticaret ve sosyal yaşam merkezi olduğundan, özellikle Batılılaşma dönemi olarak adlandırılan Tanzimat ve sonrasında bölge ile ilgili çeşitli yasalar ve projeler ortaya konulmuştur. Bölge tarihi ve şehrin içindeki konumu açısından bu tip yasaların tarihi sürecini incelemek kent-mekân ilişkisi açısından da önemlidir.

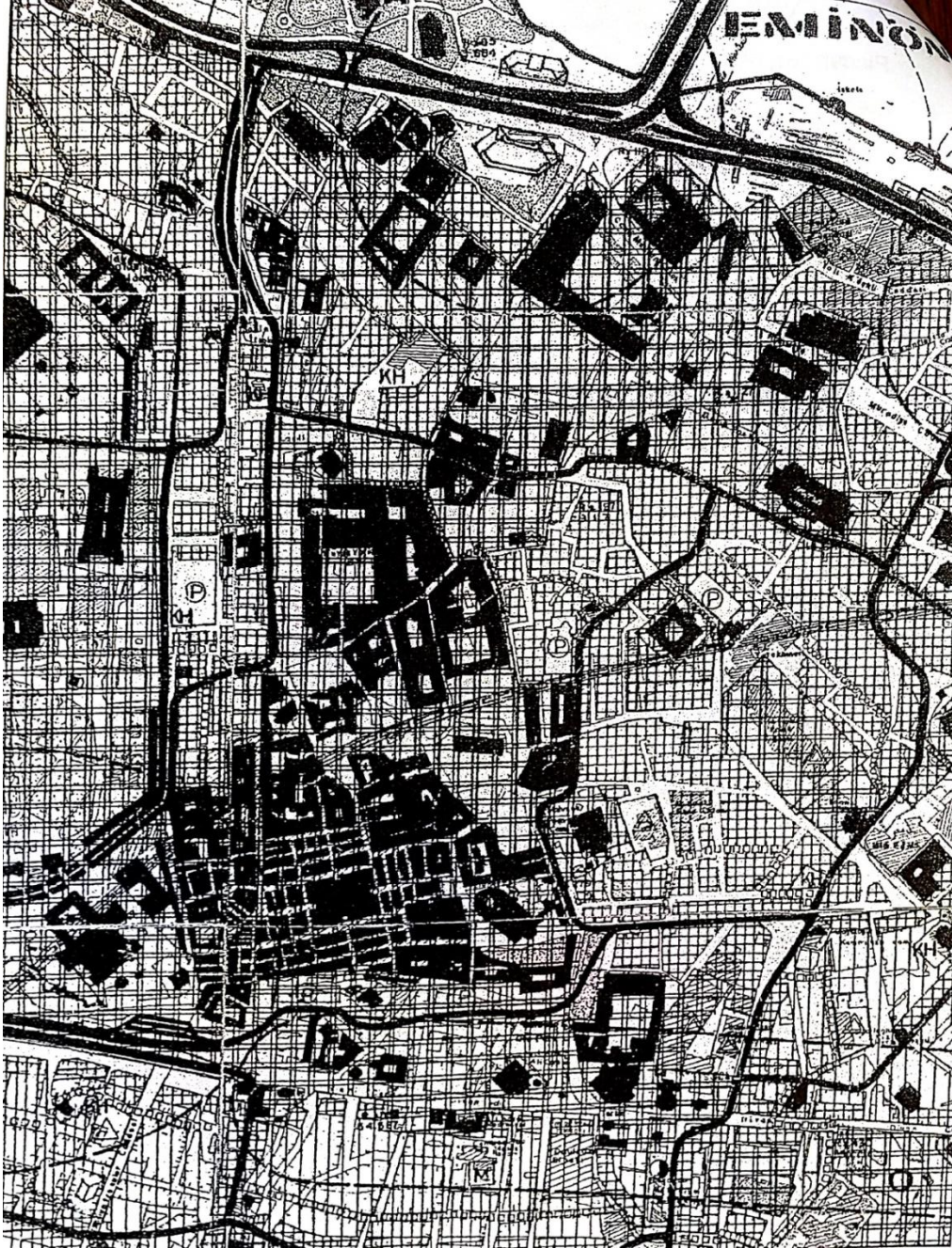
İstanbul’da yapılan ilk kent planlama çalışmaları 19. Yüzyıla dayanmaktadır. Kentin planlama süreci 1836-1837 yıllarında Moltke tarafından, üzerinde kentin imarına yönelik çeşitli plan kararlarının da bulunduğu bir haritanın yapılması ile başlamıştır. Osmanlılar tarafından düzenlenen ilk mevzuat ise, 1848’de çıkarılmış olan Ebniye Nizamnamesi’dir. 1864 Hocapaşa yangınından sonra ise aynı yıl tarihli Turuk ve Ebniye Nizamnamesi çıkarılmıştır (İBB, 1995). Bu kanunlar temel olarak şehirdeki parselleşmeden bina tiplerine, yol genişliklerine kadar şehir planlaması hakkında pek çok bilgi vermektedir.

Cumhuriyet döneminde ise 1960’lı yıllara kadar Avrupa’dan çeşitli şehir planlamacıları getirilmiş(Agache, Elgotz, Lambert, Prost gibi), fakat önerilen projeler ya kısmi olarak uygulanmış ya da hiç uygulanmamıştır. Bu dönem içinde 1950’de Prost’un İstanbul’dan ayrılması üzerine, İstanbul Belediyesi Prost’un planlarının revizyonu için Müşavirler Heyeti’ni görevlendirmiştir. Bu heyetin çalışmaları sonucunda özellikle sanayinin Haliç’in çevresini sarmasıyla, Süleymaniye, Beyazıt, Şehzadebaşı ve Hanlar Bölgesi’nde bir dönüşüm yaşanmış, konut alanları yerlerini imalat ve depolamaya bırakmıştır (İstanbul Ansiklopedisi, 1994).

1964 yılında çıkarılan Suriçi Nazım İmar Planı’nda ise sur içinin içinde bulunduğu ve daha önceden tasdikli olan mevzii imar planlarının birleştirilerek tek bir plan altında uygulanması ve konut alanlarının belirlenmesi amaçlanmıştır (İBB, 1964). Eski eserlerin fonksiyonel kullanımına yönelik bir öneri getirilmemiş, ancak eserlerin aynen korunacağı belirtilmiştir. Bu planda Hanlar Bölgesi kendi adıyla ifade edilmiş, bölge için ayrı bir fonksiyon belirlemesi yapılmamıştır. Sonuç olarak plan, sur içinin tarihi ve sosyal kimliği içinde korunarak gelişmesini yönlendirecek önemli bir öneride bulunmamıştır.

1980 yılında hazırlanan İstanbul Metropolitan Planı’nda belirtilen “İstanbul’un ülke ve dünyaca bilinen öz değerlerini yitirmeden uluslararası düzeydeki öneminin ülke yararına artırılması amaçlanmıştır.” ibaresi ise tarihi yapıların korunması yönünde atılan ilk adımlardandır. 10 sene sonra hazırlanan 1990 onaylı Tarihi Yarımada Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı’nda ise Tarihi Yarımada bir merkezi iş alanı olmaktan kurtarılarak, belirli bir yerleşik nüfus ile bütünleşen bir tarih, kültür, kendi içinde yapılanma koşulları farklı olan üç koruma alanına ayrılmıştır. Hanlar Bölgesi

bu plan içinde 1. Derece koruma bölgesi içinde kalmaktadır. Anıt eserlerin tümüne ve dolayısıyla hanlara bir fonksiyon verilmemiş, bu yapılar özgün kullarımlarına bırakılmıştır. Koruma bölgesinde olmayan alanlara ise 2. Derece ticaret fonksiyonu verilmiştir (Şekil 3.5)

Şekil 3.5 : 1990 Tarihli Yarımada Nazım İmar Planı – Hanlar Bölgesi

Tarihi yapıların korunmasına ilişkin yasalar araştırıldığında ise yine Osmanlı dönemi son yıllarında çıkarılan 1906 tarihli Asar-ı Atika Nizamnamesi ile 1912 tarihli Muhafaza-ı Abidat Nizamnamesi karşımıza çıkmaktadır. Bu iki kanun ile taşınmaz kültür varlıklarının korunması amaçlanmıştır. Cumhuriyet dönemine gelindiğinde, 1931 yılında eski eserlerin korunma önlemlerinin belirlenmesi amacıyla bir komisyon kurulmuştur. Korumanın çevre boyutunun gündeme gelmesi ise, 1944 yılında “Eski Eserler ve Müzeler Birinci Danışma Komisyonu” nun toplanmasıyla olmuştur. Bu sayede kültür varlıklarıyla ilgili yeni tanımlar getirilirken, tespit ve tescil işlemlerinin önemi belirlenmiş ve kent ve kasabalardaki imar etkinliklerinin koruma ile ilgili olması gerektiği vurgulanmıştır. 1973 yılında, kültür ve tabiat varlıklarının korunması, bakımı ve değerlendirilmesine ilişkin çağdaş kavram ve yaklaşımları içeren “Eski Eserler Yasası” çıkarılmış, taşınmaz kültür varlıklarının korunmasında tek yapı ölçeğinin yanı sıra, bu yapıların bir arada oluşturdukları çevrenin bir bütün olarak korunması ve yaşatılması gereği ortaya konmuştur. 1983 yılında çıkarılan “2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu” ve bu kanundaki bazı değişikliklere ilişkin 1987 yılında çıkarılan 3386 sayılı Kanun ile de, taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarıyla ilgili tanımlar geliştirilmiş, karar ve denetim mekanizması olarak koruma kurulları oluşturulmuştur (İstanbul 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Url 05).

4. ALİ PAŞA HANI'NIN YENİDEN İŞLEVLENDİRME KRİTERLERİ

Ali Paşa Hanı 18. Yüzyılda İstanbul'un Eminönü ilçesinde inşa edilmiş Osmanlı İmparatorluğu dönemi hanlarından biridir. Bina tipolojisi Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde ticaretin gelişmesi ve canlanması için yapılan, ticari dükkanlar ve gerektiğinde konaklama işlevi gören odaların oluşturduğu handır. Konum olarak Eminönü ilçesinin kuzeyinde Haliç kıyısında yer alan Küçükpazar semtindedir (Şekil 4.1)

Şekil 4.1 : Ali Paşa Hanı'nın Konumu

Han Ragıp Gümüşpala ve Kible Çeşme Caddesi arasında yer alan 485 numaralı ada içinde yer almaktadır. Ragıp Gümüşpala Caddesi'ne bakan kuzeydoğu cephesinin önünde yaya ve araç yolu bulunmakta ve bu cephe Haliç kıyılarını doğrudan görmektedir. Han'ın orijinal planında bu cepheden bir giriş mevcut olmasına rağmen sonradan yapılan değişiklikler ile buradaki giriş kapatılmıştır. Bu yüzden mevcut kullanımdaki tek giriş Kible Çeşme Caddesi üzerindedir. 1999 tarihli kaynaklara

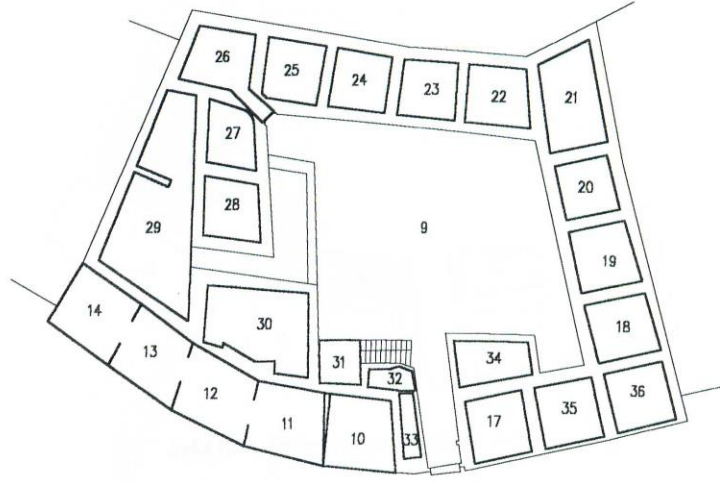
bakıldığında bu caddenin adı Gümüş Çeşme Caddesi olarak geçtiğinden, cadde adının da sonradan değiştiği anlaşılmaktadır (Şekil 4.2).

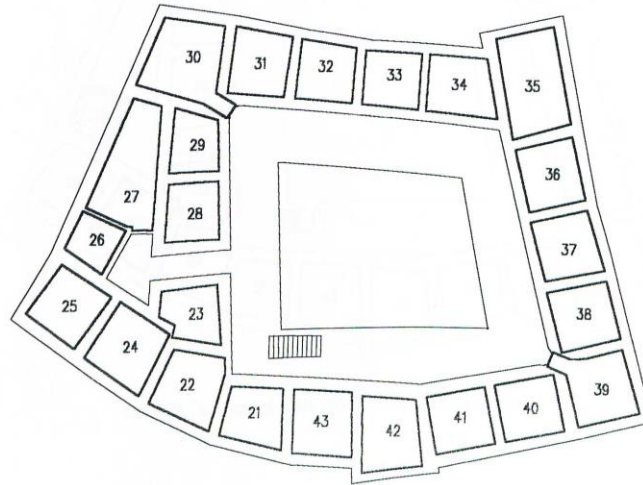
Şekil 4.2 : Ali Paşa Hanı Vaziyet Planı

Ali Paşa Hanı toplamda 26 parselle ayrılmış durumdadır (Şekil 4.3). Mevcut kullanımda ise birinci katta kapı numarası 21 ile başlayıp 43 ile biten 23 mülkiyet birimi bulunmaktadır (Şekil 4.4). Han'ın güncel kullanımında çeşitli kullanıcı tipleri mevcuttur. Özellikle Kible Çeşme Caddesi'ne bakan birimlerin çoğunda gıda ve giyim toptancıları, terzi, şarküteri ve baharatçılar bulunurken, Ragıp Gümüşpala Caddesi'ne bakan birimlerin bir kısmı boş, kullanılanlarda ise balık ve av malzemesi satan bir dükkan ve kafe bulunmaktadır. Avluya bakan birimler incelendiğinde 22,23,24 ve 25 numaralı parsellerin avlu tarafına bakan revak kısmının kapatıldığı ve yeni kapalı mekanlar yaratıldığı görülmektedir. Bu mekânlara şu anda avludan bir geçiş yoktur ve önü tuğla duvarla kapatılmıştır. Diğer birimlerden ise sadece 18 ve 19 numaralı parseller birleştirilmiş ve bakır atölyesi olarak kullanılmaktadır. Yine merdiven altına denk gelen 32 numaralı parselde ise tüm hana hizmet eden bir çay ocağı bulunmaktadır. Birinci kattaki birimlerin neredeyse tamamı kullanılmamaktadır. Bu birimlerden 42 kapı numaralı oda Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne, 36 kapı numaralı oda Maliye'ye aittir. 29 kapı numaralı oda ise diğer birimlerin büyük çoğunluğunun da sahibi olan Erkal Ailesi'ne mensup Genco

Erkal'ın tiyatrosuna ait bilet satış birimi olarak kullanılmaktadır. Oradan alınan bilgiye göre hanın avlusu çeşitli dönemlerde Genco Erkal Tiyatrosu için sahne görevi görmektedir. Han esnafı ile yapılan görüşmelerde; özellikle Erkal ailesi içindeki anlaşmazlıklardan dolayı hanın oldukça bakımsız kaldığı ve odaların çoğunun boş olduğu öğrenilmiştir. Bu anlamda dükkân işletmecilerinin de birçok şikâyeti mevcuttur.

Şekil 4.3 : Ali Paşa Hanı Zemin Kat Parselizasyon Alanı
(1930 tarihli tapu kadastro haritasına göre)

Şekil 4.4: Ali Paşa Hanı Birinci Kat Mülkiyet Planı (Kapı numarası olarak)
(1930 tarihli tapu kadastro haritasına göre)

4.1 Tarihi Faktörler - Ali Paşa Hanı Tarihçesi

Ali Paşa Hanı bölgenin önemli yapıları arasında yer almaktadır. Çorlulu Ali Paşa tarafından yaptırılan hanın mimarı bilinmemektedir. Yapının plan düzeni ve yapım tekniği incelendiğinde 18. Yüzyıl İstanbul hanlarının genel mimari özelliklerini taşıdığı görülür.

Çorlulu Ali Paşa 1670-1711 yılları arasında yaşamıştır. Enderun'da yetişmiş ve II. Mustafa döneminde silahtar (1703), III. Ahmet döneminde de sadrazam olmuştur (1706-1710). Sadrazamlığı sırasında 1707-1709 tarihleri arasında Divanyolu üzerindeki, kendi adını taşıyan külliye yaptırmıştır (Koçu, 1958). Ali Paşa Hanı'nın ise bu külliye'den sonra yapıldığı tahmin edilmektedir. Hanın bir kitabesinin olmaması, yapının, Çorlulu Ali Paşa'nın öldürüldüğü 1711 yılından sonra tamamlanmış olabileceğini düşündürmektedir. Hanın yapım tekniğinin 18. Yüzyıl hanlarıyla benzerlik göstermesi de bu düşüncüyü desteklemektedir (Aksu, 1999). Cumhuriyet döneminde ise yapı uzun süre kullanılmamış daha sonra şu anki sahiplerine kavuşmuştur. Ne zaman ve nasıl olduğu ise bulunamamıştır.

Han yapıldığı tarihten bu yana pek çok yangın ve depreme maruz kalmış, bu yüzden çeşitli onarımlar geçirmiştir. Bu afetlerden ne kadar etkilenmiş olduğu tam olarak bilinmemektedir. Yapının içinde bulunduğu bölgenin geçirdiği afetler incelendiğinde, etkilenmiş olması olası yangınlar şunlardır:

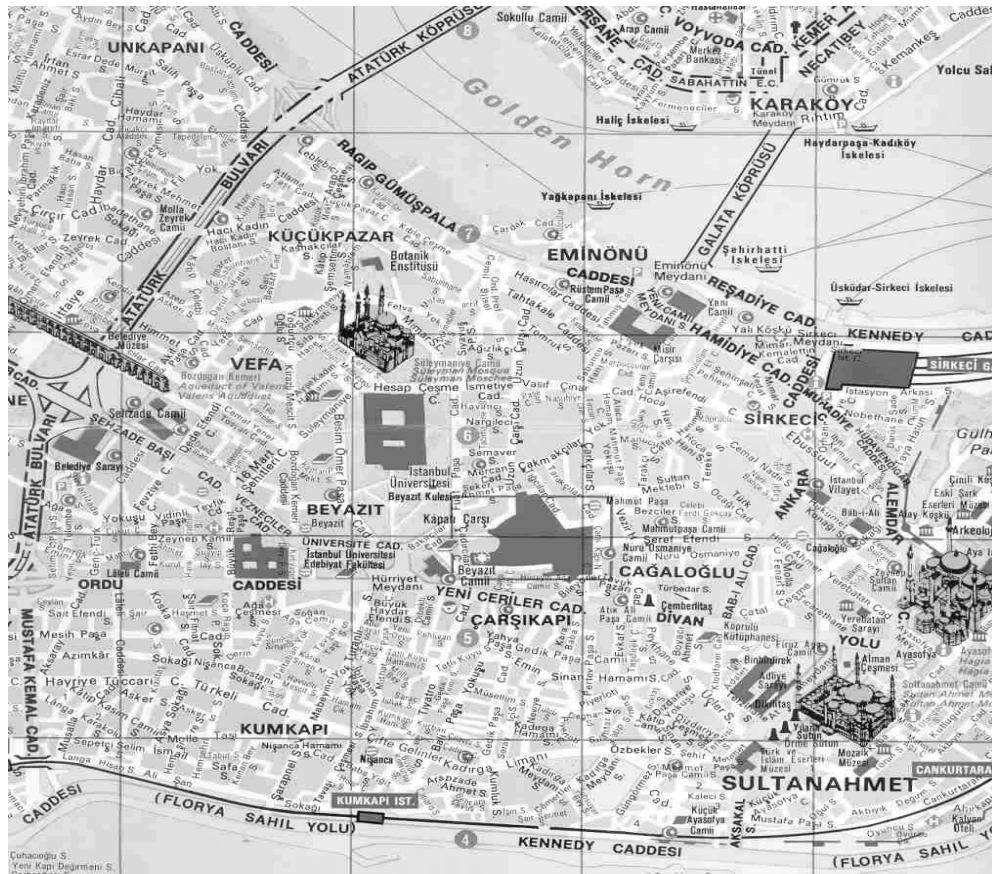
- 1718'de Cibali'de başlayıp Unkapanı'na, oradan Küçükpazar ve Süleymaniye tarafına uzanan büyük yangın
- 1750 yılında Ayazma Kapısı ve Küçükpazar'da çıkan yangın
- 1762 yılında Odunkapı sur içinde başlayan yangın
- 1782'de Cibali'de çıkıp Haliç kıyısında Ayakapı ve Odunkapı ve sur içini etkileyen yangın
- 1911 Uzunçarşı yangını (Cezar, 1963).

18. yüzyıl başından bu yana bölgede meydana gelen depremler ise sırası ile 1712, 1719, 1752, 1754, 1766, 1841 ve 1894 yıllarındaki depremlerdir. Bunlar arasında

özellikle 1766, 1841, ve 1894 yıllarındaki depremlerin diğerlerine göre daha şiddetli olduğu ve bu depremlerde çok sayıda yapının yıkıldığı veya hasar gördüğü bilinmektedir (Pamukciyan, 1994).

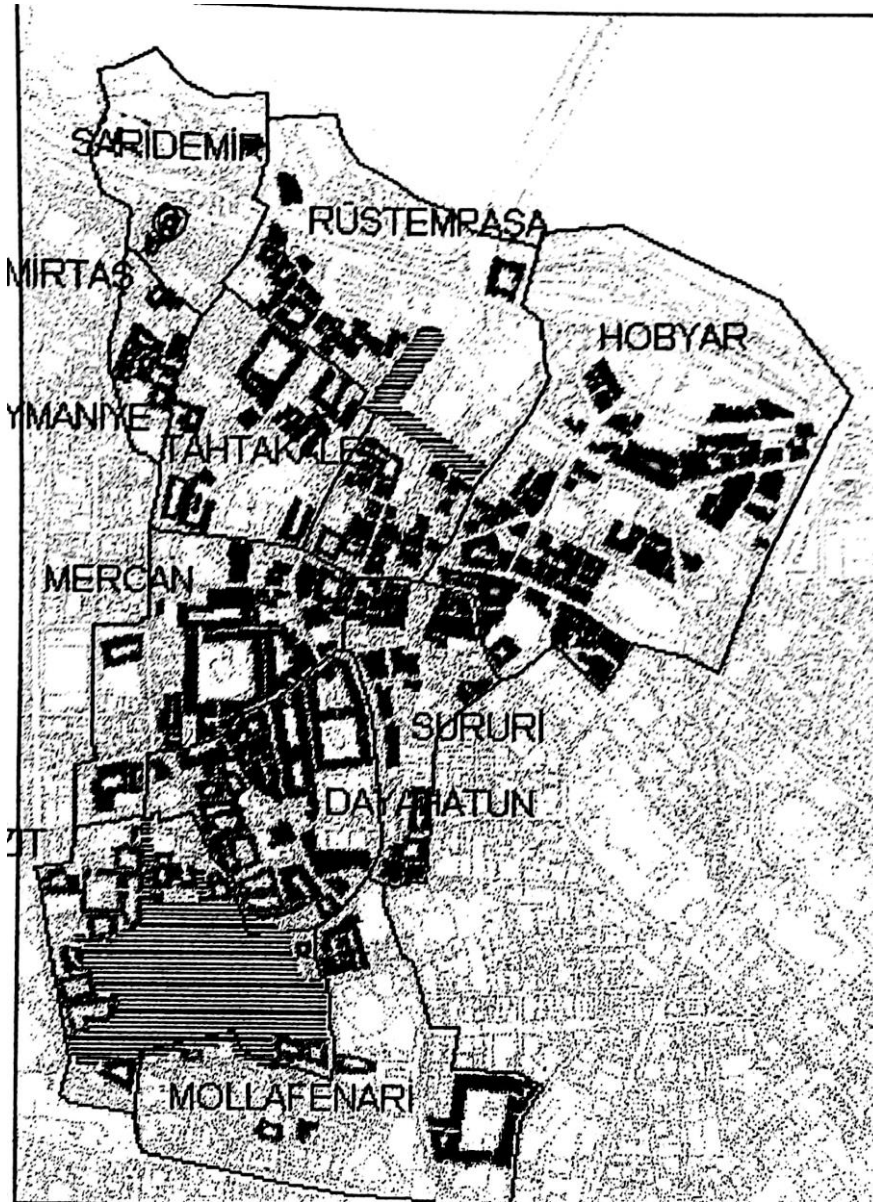
4.2 Çevresel Faktörler – Eminönü’nün Yapısı

Eminönü ilçesi, İstanbul Tarihi Yarımadası’nın doğu ucunda yer alır. Batısında Fatih ilçesi bulunan Eminönü’nün kuzey sınırında Haliç, diğer yönlerinde ise Marmara Denizi vardır (Şekil 4.1). Eminönü ilçesini oluşturan başlıca semtler; Eminönü, Sirkeci, Bahçekapı, Cağaloğlu, Sultanahmet, Süleymaniye, Çemberlitaş, Çarşıkapı, Beyazıt, Laleli, Kadırga, Gedikpaşa, Kumkapı, Çatladıkapı ve Mahmutpaşa’dır. Semt olarak Eminönü, Unkapanı yolu üzerindeki İstanbul Ticaret Odası binası ile Sirkeci arasında bulunan kıyı şeridi ve onun hemen arkasındaki çarşı bölgesini içerir (Şekil 4.5). Tarih boyunca çok önemli bir liman ve ticaret merkezi olan Eminönü, adını Fatih Sultan Mehmet zamanında burada kurulan gümrük emniyetinden almaktadır.

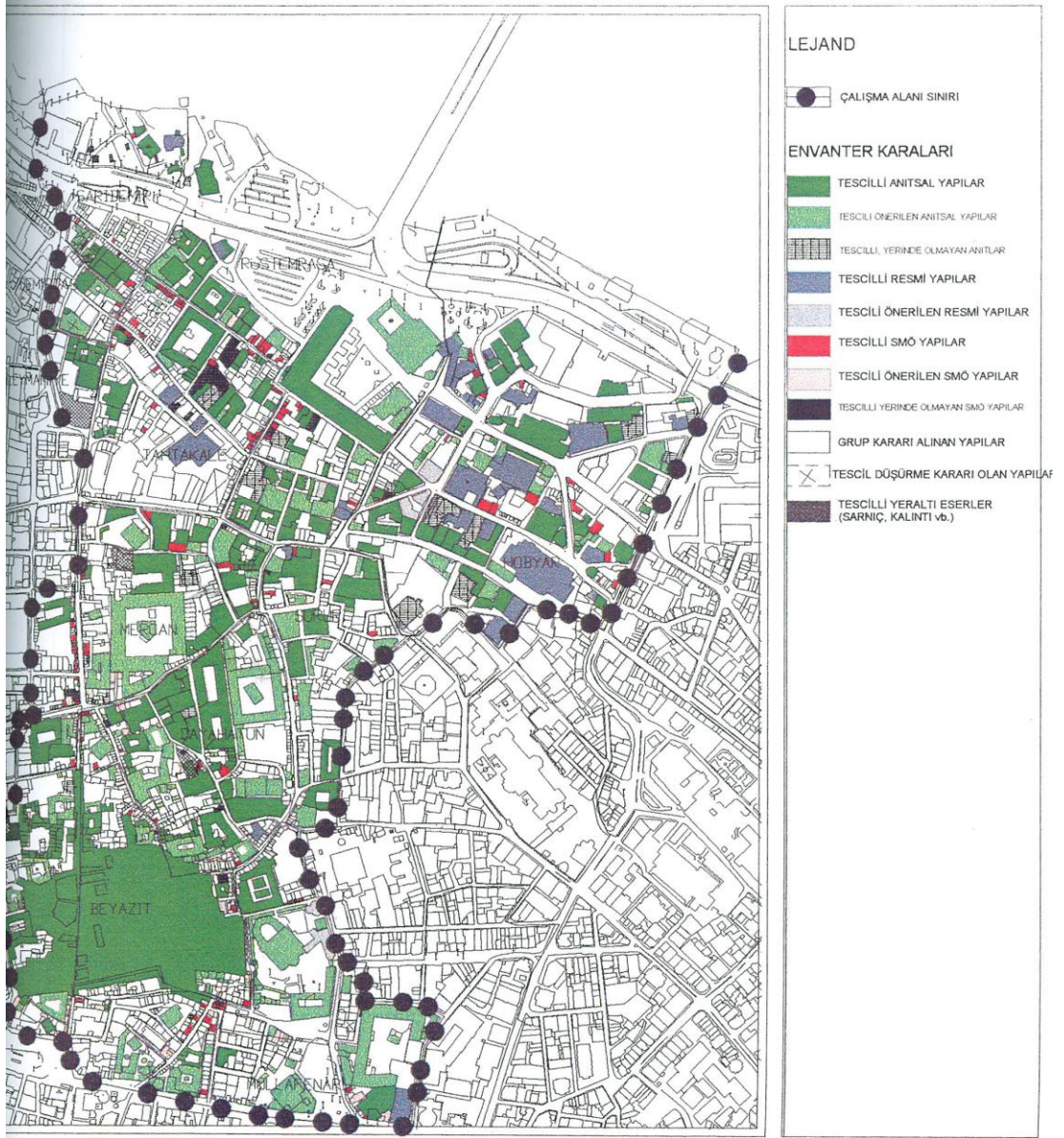

Şekil 4.5 : Eminönü Haritası (Url 04)

Hanlar bölgesi ise adından da anlaşılacağı gibi, Eminönü ilçesi sınırları içinde, hanların bir doku karakteri oluşturacak şekilde bir araya geldiği bölgeyi kapsamaktadır. Bugünkü mahalle sınırlarına göre bakarsak, Rüstempaşa, Tahtakale, Dayahatun mahallelerinin tamamı, Mercan, Beyazıt ve Hobyar'ın tamamına yakını, Sururi, Mollafeneri, Demirtaş, Süleymaniye ve Sarıdemir'in ise bir kısmı Hanlar Bölgesi'ne dâhildir. (Şekil 4.6). Bölge yapısı incelendiğinde buradaki yapıların büyük bir kısmının anıtsal yapı kategorisine girdiği görülmektedir (Şekil 4.7). Bu bölgenin sınırları belirlenirken sadece mevcut hanlar değil, günümüzde var olmayan ve kullanılmayan hanlar da dikkate alınmıştır. Bu hanların tespitinde bölgeye ait eski haritalardan yararlanılmıştır.

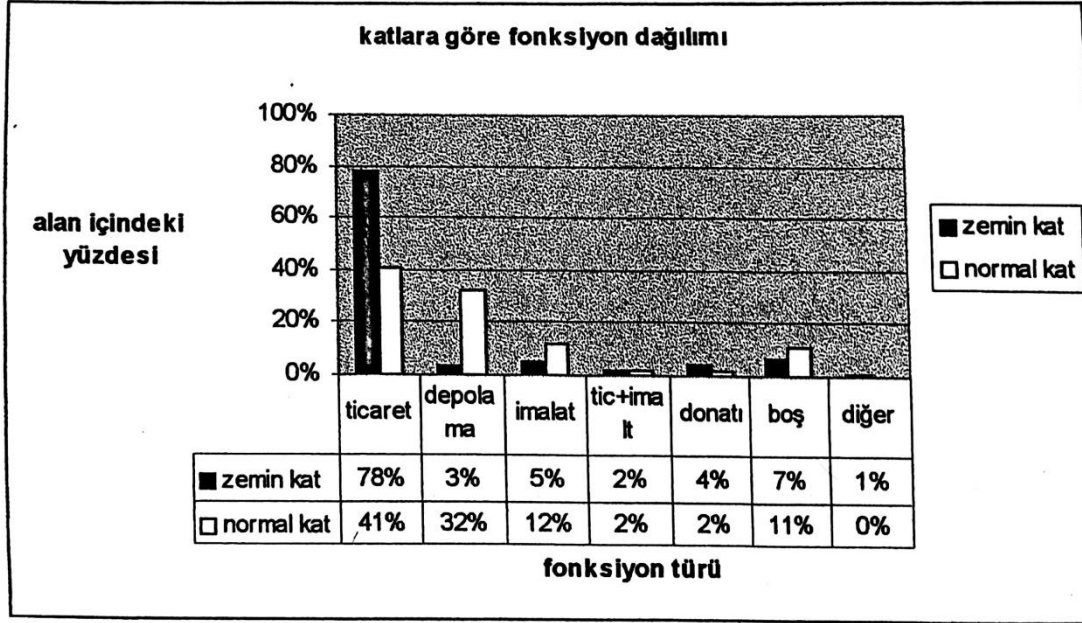

Şekil 4.6: Hanlar Bölgesi ve İçindeki Mahalle Sınırları

Şekil 4.7: Hanlar Bölgesi Envanter Analizi(Özkan, 2003)

Hanlar Bölgesi adından da anlaşılacağı gibi han yapılarının yoğunlaştığı bir bölge olduğundan tarih boyunca ticaretin şehirdeki merkezi olma özelliğini taşımaktadır. Bu özellik günümüzde de mevcuttur. Şehir Plancısı Alev Özkan 2003 yılında yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında bölgedeki hanları incelemiş ve fonksiyonlarına göre ayırmıştır. Özkan'a göre; bölgede ağırlıklı olan perakende ve toptan ticaretin yanı sıra, imalat da yapılmaktadır; konut ise hiç yoktur (Özkan, 2003) (Şekil 4.8).

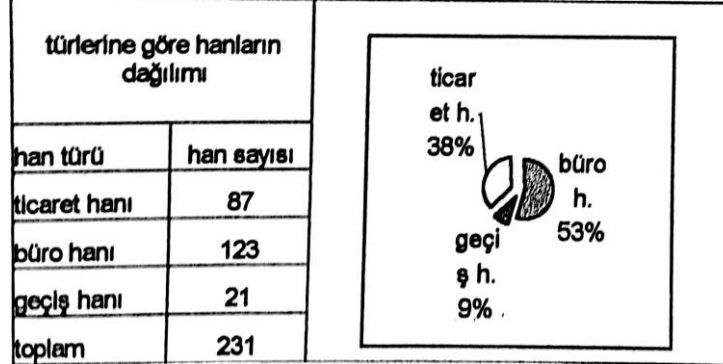
Şekil 4.8: Katlara göre faaliyet dağılımı (Özkan,2003)

Şekil 4.8’de görüldüğü gibi ticaretteki bu canlılık sadece zemin katlarda kendini göstermektedir. Üst katlardaki mekanlara çıkıldığında ticaret yerini depolamaya ve imalata bırakmaktadır. Bu anlamda yataydaki canlılığın düşeye taşınmadığı sonucuna varılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı olan tarihi bir yapıya yeni bir işlev belirlemek için bölgedeki diğer hanların fonksiyonları da; eksik, ihtiyaç veya fazlalıkları görmek açısından önem teşkil etmektedir. Bu bölgedeki ekonomik faaliyetlerin büyük kısmının perakende ticareti olduğu bilinmekle birlikte, bölge yapısının çok fazla kayıt dışı ekonomik faaliyet içermesi sebebi ile kesin rakamlara ulaşamamaktadır. Yine de bu bölgeyi faaliyetlerine göre ikiye ayırmak mümkündür. Kendi içinde, ilk bölgedeki perakende ticaret, Mısır Çarşısı ve Tahtakale civarında çeşitlilik gösterir, ki halk arasında da Tahtakale piyasası adında sıradışı bir sektör de söz konusudur. Bu bölgede kurulan tezgâhlarda hemen hemen her türlü malzemeyi bulmak mümkündür.

İkinci bölge Hobyar bölgesidir ve içinde banka, büro gibi hizmet sektörüne yönelik yapıları içerir. Mimari olarak da pek çok banka ve büyük hizmet binalarına hizmet verebilecek nitelikte olan hanlar mevcuttur. Büyük Postahane, İstanbul Ticaret Odası, İstanbul Ticaret Borsası yapıları bunlara örnektir (Özkan, 2003).

Bölgedeki hanlar yapı türlerine göre sınıflandırıldığında ise üç farklı han türü görülmektedir; ticaret, büro ve geçiş hanı. Bölge içinde yer alan 231 hanın %53'ünü büro hanı, %37'sini ticaret hanı ve %9'unu geçiş hanı oluşturmaktadır (Şekil 4.9). Burada hakim han tipi büro han olsa da etkisi en çok hissedilen han tipi hem mimari yapısından hem de kapladığı alan bakımında ticaret hanlarıdır.

Şekil 4.9: Bölgedeki hanların yapı türlerine göre dağılımı (Özkan, 2003)

Şekil 4.10: Kürkçü Han (Ticaret Hanı)

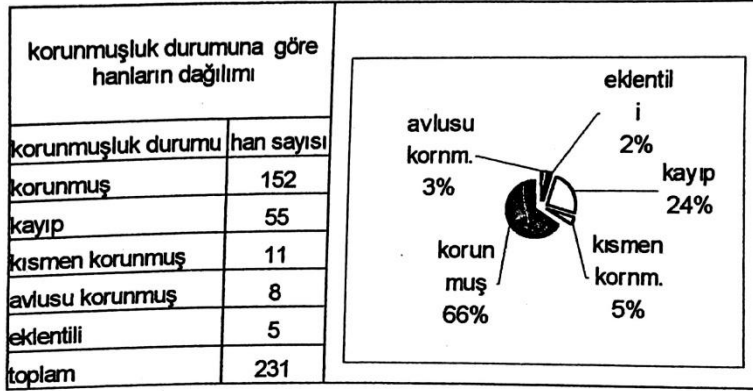

Şekil 4.11: Abud Efendi Hanı (Büro Hanı)

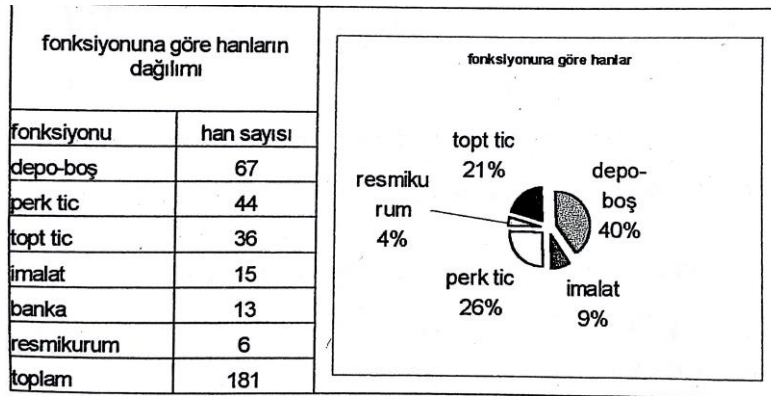
Şekil 4.12: Zincirli Han (Geçiş Hanı)

Bölgedeki hanların yapı karakteri kadar günümüz fonksiyonları da alan çalışmasında kullanılacak yapıya verilmesi amaçlanan işlevin belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Yine de günümüzde bu yapıların fonksiyonunu araştırmadan önce onların korunmuşluk durumunu incelemek gereklidir. Bu noktada yine Alev Özkan'ın çalışması iyi bir altlık teşkil etmiştir. Özkan çalışmasında mevcut hanları kendi içinde üç gruba ayırmıştır: Korunmuş hanlar, kısmen korunmuş hanlar ve eklentisi olan hanlar. Korunmuş hanlar plan olarak orijinal formunu korumuş hanlardır. Genel plan şemasının, kat yüksekliğinin ve yapı malzemesinin korunması dikkate alınarak bir değerlendirme yapılmıştır. Bölgede 152 korunmuş hanın varlığı tespit edilmiştir. Kısmen korunmuş hanlar belirlenirken bir kısmının ayakta olması ve bazı parçalarının değişime uğramış olması göz önünde bulundurulmuştur. Bu şekilde değişime uğramış 11 han tespit edilmiştir. Eklentisi olan hanlar ise yapının temel öğelerinin korunup, üzerine, önüne veya arkasına eklenti yapılmış olan hanlardır. Bu eklentiler hanın üzerine çıkılan bir kat ya da önünde yapılmış bir dükkân şeklinde olabilir. Bu tip yapılar belirlenirken, eklentiler çıkarıldığında yapının özgün halini yansıtması esas alınmıştır. Bölgede buna uygun 5 han vardır. Bunlar; Büyük Valide Han, Balkapanı Han, Leblebici Han, Ekberiye Han ve Yüncü Han'dır (Özkan, 2003) (Şekil 4.13).

Şekil 4.13: Korunmuşluk durumuna göre hanların dağılımı (Özkan,2003)

Şekil 4.13’de de gösterildiği gibi korunmuş halde olan toplam 181 han bulunmaktadır. Fonksiyonlarına göre incelendiğinde bu hanların %40’ı depolama için kullanılmakta veya boş durumdadır, toplam %47’sinde ticaret, %9’unda imalat yapılmakta ve %4’ü de resmi kurumlar tarafından kullanılmaktadır (Şekil 4.14).

Şekil 4.14: Fonksiyonlarına göre hanların dağılımı (Özkan,2003)

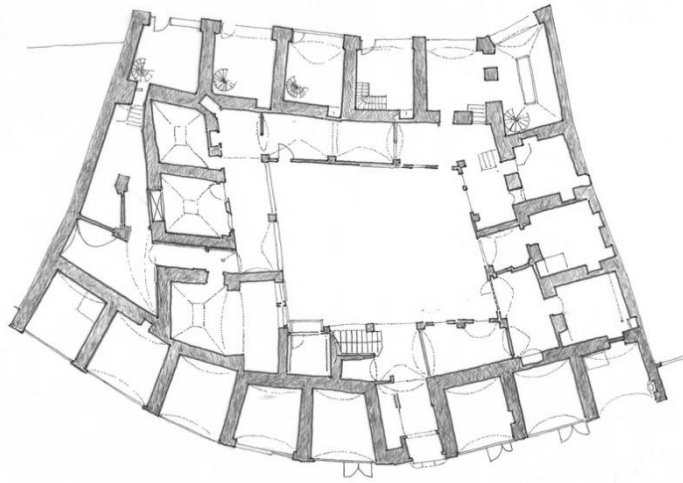
4.3 Fiziksel Faktörler – Ali Paşa Hanı’nın Mimari Analizi

Tarihi yapıların analizinde fiziksel faktörlerin rolü belirlenirken amacına göre çeşitli yöntemler izlenebilir. Yine de amaç öncelikle yapının kültürel ve tarihi değerini korumak olduğu için yapının potansiyelini anlamak, yapıya verilecek olan işlevin belirlenmesinde kilit bir rol üstlenmektedir. Bu çalışmada bahsedilecek olan fiziksel faktörler belirlenirken Çizelge 4.1’deki yol izlenmiştir.

Çizelge 4.1 : Tarihi binaların analizinde kullanılan fiziksel faktörler (Onay, 2015)

Mimari ve Mekânsal Faktörler
Bağlamsal İlişkiler
Tektonik Düzen ve Malzeme
Geometrik İlişkiler
Mekân Organizasyonu
Mekân Sirkülasyonu
Mekân Potansiyelleri

Bina tipolojisi olarak Osmanlı şehir hanlarının plan özellikleri incelendiğinde; genellikle iki katlı, ortasında bir avlu ve onun çevresinde onu saran hücrelerden oluştuğu görülmektedir. Bu hücrelerin dükkân, depolama ve konaklama gibi işlevleriyle mahremiyet anlamında daha yüksek bir konumda bulunurken avlu kısmı daha kamusaldır. Avlu ile hücreler arasında ise yatay sirkülasyonu sağlayan revak kısmı bulunmaktadır. Şekil 4.15'te görüldüğü üzere Ali Paşa Hanı da bu plan özelliklerine sahiptir.

Şekil 4.15 : Ali Paşa Hanı Zemin Kat Planı (Onay, 2015)

4.3.1 Bağlamsal İlişkiler

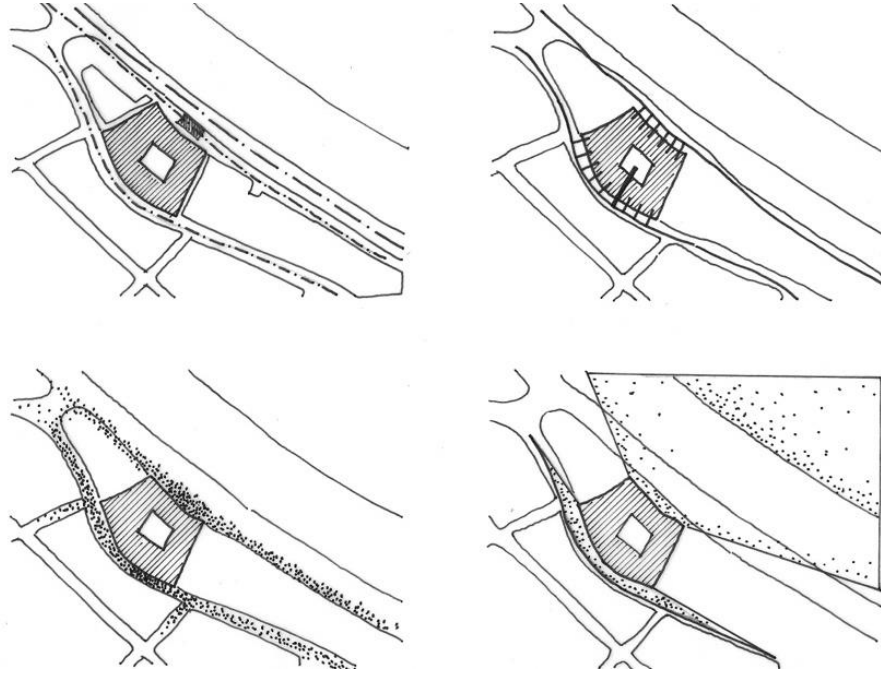
Önceki bölümde bahsedildiği gibi tarihi yapıların potansiyellerini ortaya çıkarmak ve en doğru analizi yapmak için yapıyı tek başına ele almak yeterli değildir. Çünkü bu yapıya şekil veren ve bir anlamda karakter katan bir diğer unsur yapının çevresi ve onunla olan ilişkisidir. Diğer bir deyişle konuya kentsel ölçekte de eğilmek gereklidir. Çünkü aslında kentsel mekân, mimari kabuğu oluşturan en önemli belirleyicilerden biridir. Onay’a göre bir yapının, onu saran kent mekânıyla ilişkisi analiz edilirken yapının kendisini saran mekân, hâkim yollar, yoğunluk, çevredeki önemli binalar, yapılar ve kent simgelerine bakılmalıdır (Onay, 2015).

Ali Paşâ Hanı bu bağlamda incelendiğinde; Şekil 4.16’de görüldüğü gibi aslında yapının Haliç tarafına bakan bir cephesi olmasına rağmen girişin, tam tersi yönde olan güneybatı cephesinde olduğu görülmektedir. Ama yapının kıyıya bakan cephesinde yer alan hücrelerin avluyla bağlantısı kesilmiş ve girişleri dışarıya doğrudur. Bu bakımdan yapının iki sokak arasında geçit işlevi gören bir mekânı da bulunmamaktadır. Haliç tarafına bakan caddenin yoğunluğunun yüksek olduğu düşünöldüğünde, hanın bu caddeyle sadece dışarıyla bağlantısı olan birkaç hücre dışında ilişkisinin olmaması da aslında ulaşılabilirlik anlamında yapı için bir dezavantaj oluşturmaktadır.

Şekil 4.16 : Ali Paşâ Hanı’nın Ana Girişi (Onay, 2015)

Şekil 4.17’de ise yapı çevresindeki hakim yollar, yapının her iki cephesinde caddeyle olan doğrudan bağlantılar, yaya yoğunluğu ve hangi alanlardan binanın fark edilebildiğı gösterilmiştir.

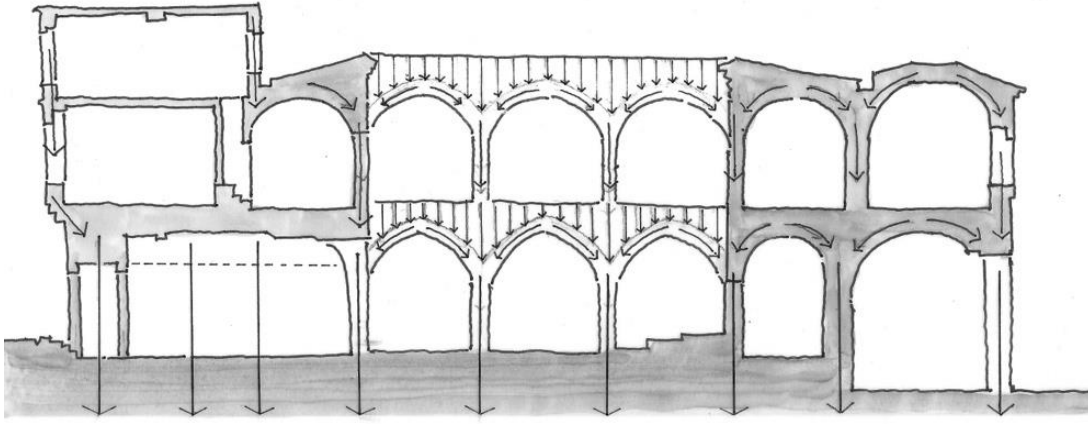

Şekil 4.17 : Ali Paşa Hanı'nın Bağlamsal İlişkileri (Onay, 2015)

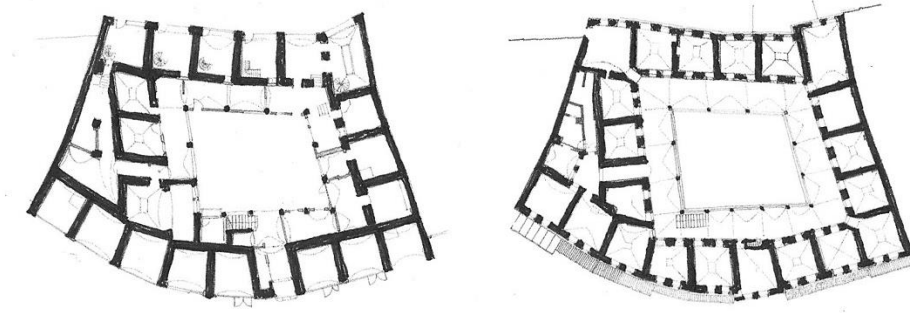
4.3.2 Tektonik Düzen

Tarihi yapıları diğer günümüz yapılarından ayıran en önemli özellik malzeme, form ve strüktür arasındaki güçlü ilişkilerdir. Çağımız teknolojisinden yoksun ve işçiliğin ön planda olduğu devirlerde inşa edilen bu yapıları günümüzde daha değerli kılan bir unsurdur bu. Onay'a göre malzeme, formu destekleyen bir unsurdan daha fazlasıdır. Ona göre malzeme aslında, mimarın eşsiz bir mimari dil yaratmak için kullandığı bir enstrümandır. Yapının strüktürel yeterliliği, fiziksel ve estetik görünüşü tektonik düzeni oluşturur. Tektonik düzen de malzeme ile tamamlandığı için, yapının malzeme ile olan ilişkisi daima incelenmelidir (Onay, 2015).

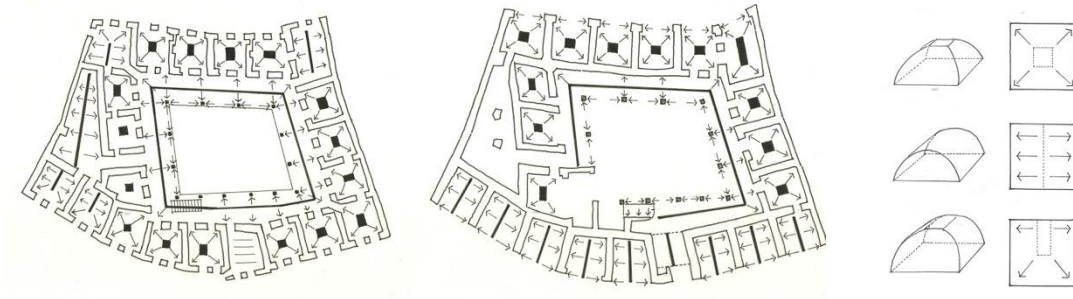
Yapının tektonik düzeni analiz edilirken yapısal hiyerarşiyi anlamak, yapılacak müdahaleyi belirlemek adına önemlidir. Kesit çizimleri incelendiğinde yapının en üst seviyesinden zemine kadar olan yapısal öğeler tektonik düzeni okumamıza yardımcı olur. Ali Paşa Hanı'nın tektonik düzeni Şekil 4.18'deki gibidir. Yapının taşıyıcı duvarları, plandaki yük dağılımı ve tonoz tipleri de Şekil 4.19 ve Şekil 4.20'de görülmektedir.

Şekil 4.18 : Kesitte Tektonik Düzen (Onay, 2015)

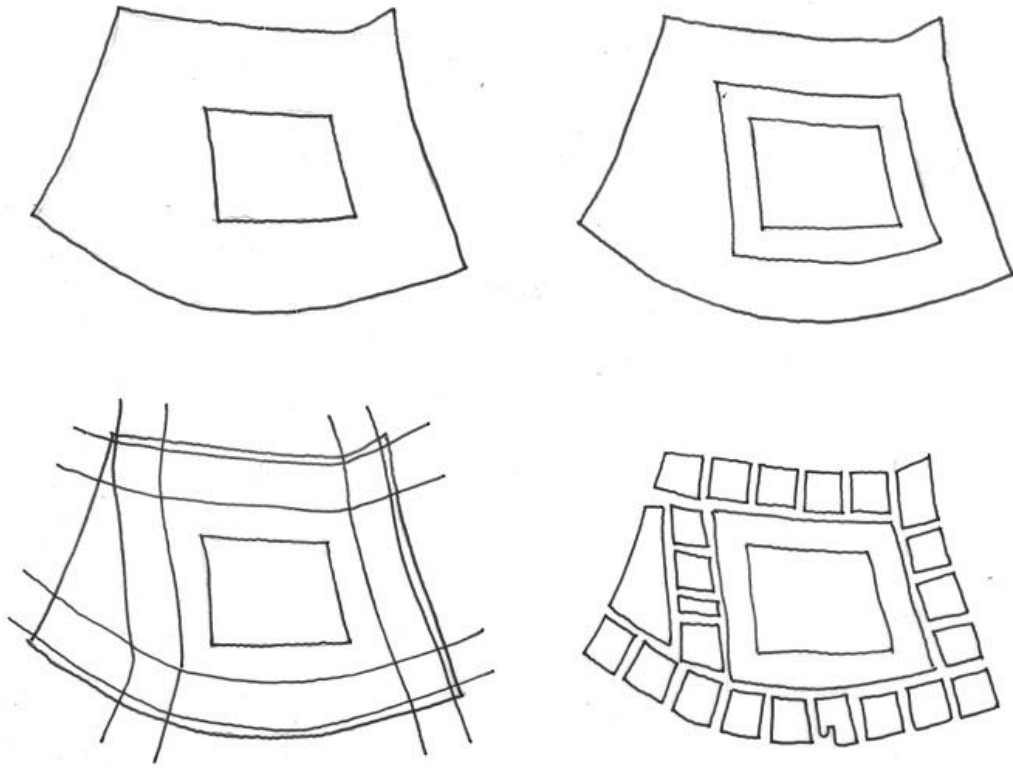
Şekil 4.19 : Ali Paşa Hanı Taşıyıcı Duvarları (Onay,2015)

Şekil 4.20 : Ali Paşa Hanı'nın Tektonik Düzeni (Onay, 2015)

4.3.3 Geometrik İlişkiler

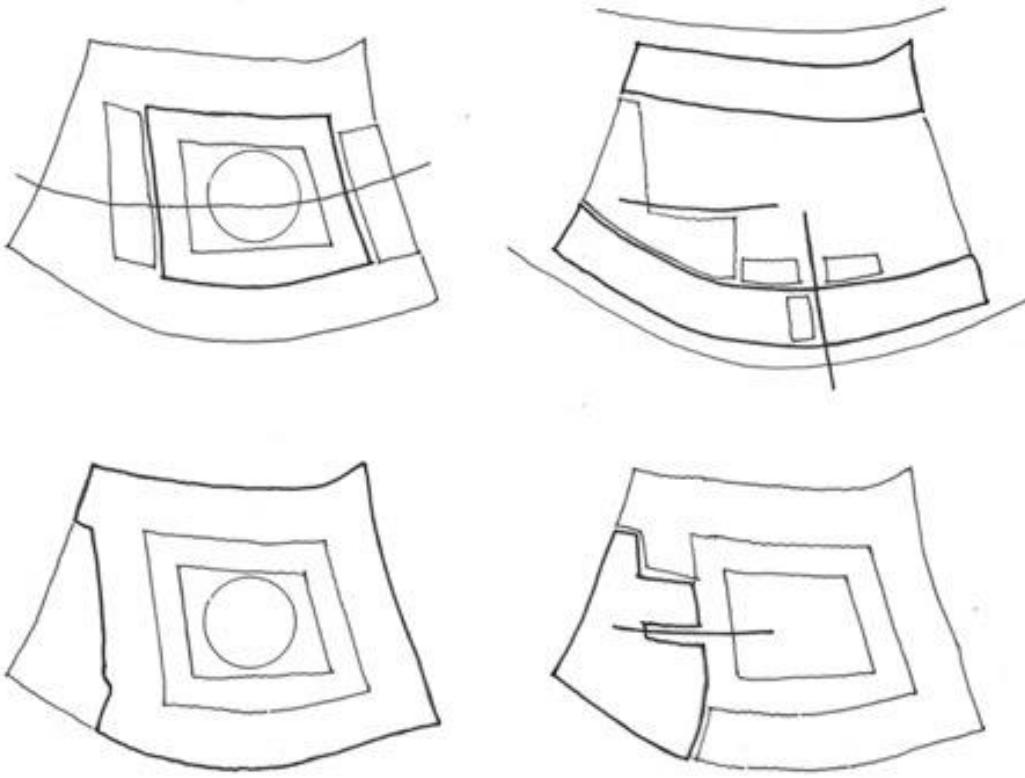
Tüm yapılar basit veya karışık geometrik şekillerin bir araya gelmesi ile oluşur. Bu yüzden bir yapının geometrik çözümlemesi, mimari analizin en önemli adımlarından biridir. Yapının farklı birimleri arasındaki geometrik ilişki; yapının kendi kütlesi, planları, kesitleri, cepheleri ve iç mekânları bağlamında kurulabilir. Şekil 4.21’de Ali Paşa Hanı planı üzerinde yapılmış; yapının kütlesi ve boş hacmi, merkezi geometrik hiyerarşisi, genel geometrik örüntüsü ve iç mekân çeperlerinin geometrisini gösteren çalışma incelenebilir.

Şekil 4.21 : Ali Paşa Hanı’nın Geometrik İlişkisi (Onay, 2015)

4.3.4 Mekân Organizasyonu

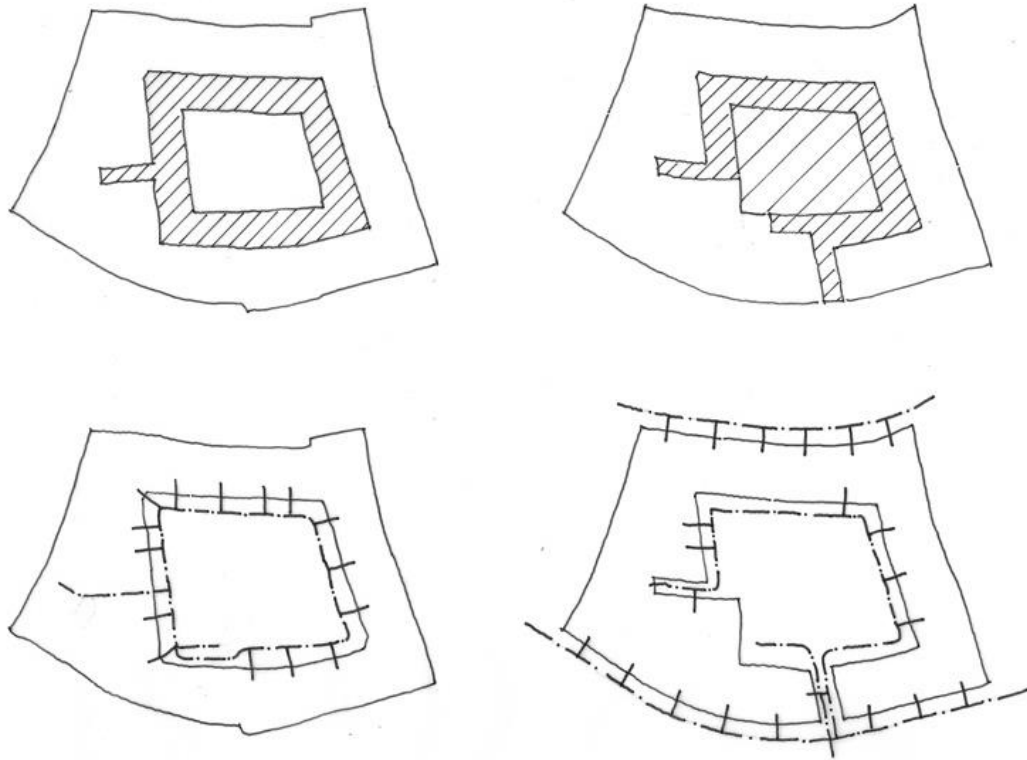
Ali Paşa Hanı'nın mekânsal organizasyonu incelendiğinde; zemin kat orta avlu etrafında oluşmuş bir merkezi organizasyonun varlığı ve dış cepheye bakan hücrelerin sokakla olan ilişkisinin oluşturmuş olduğu, Ching'in (1996) tanımlamasıyla bir çizgisel organizasyonun varlığından söz edebiliriz. Birinci katta revakların yarattığı koridorda da bir çizgisel organizasyondan söz etmek mümkündür (Şekil 4.22).

Şekil 4.22 : Ali Paşa Hanı Mekan Organizasyonu Şemaları (Onay, 2015)

4.3.5 Mekân Sirkülasyonu

Yapı içerisindeki mekanlar arası yatay ve düşey hiyerarşi tanımlanırken oluşturulan sirkülasyon şeması, kullanıcının günlük hayatta mekan içinde en sık deneyimlediği ve mekânsal konforu etkileyen en önemli öğelerden biridir. Mekân organizasyonu yapıyı oluşturan tüm mekânlar arasındaki ilişkileri tanımlarken, mekan sirkülasyonu yapı içindeki dolaşım ve geçiş alanlarının birbirleriyle olan ilişkisini ele alır. Şekil 4.23'te Ali Paşa Hanı birinci katının mekân sirkülasyonunu gösteren çalışma yer almaktadır.

Şekil 4.23 : Ali Paşa Hanı Birinci Kat Mekan Sirkülasyon Şemaları (Onay, 2015)

Şekil 4.24 : Ali Paşa Hanı Birinci Kat Sirkülasyon Yolu (Onay, 2015)

5. ALİ PAŞA HANI İÇİN YENİDEN İŞLEVLENDİRME PROJE ÖNERİSİ

Çalışmanın bu bölümünde; Ali Paşa Hanı'nın yeniden işlevlendirilmesine ilişkin olarak yapılan analizler sonucunda bahsedilen tespitler ve bunların neticesinde önerilen yeni işlevden bahsedilecektir. Çevresel faktörler başlığı altında, Ali Paşa Hanı'nın yer aldığı Eminönü'nün yapısı incelenmiş ve bölgede ticaret eyleminin yoğun olmasından kaynaklı bu eyleme uygun işlevlerin olduğu yapıların çoğunlukta olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan bölgedeki diğer hanlar incelendiğinde ticari mekânların büyük bölümünün sadece zemin katlarda yer aldığı, üst katların ise depo olarak kullanıldığı veya hiç kullanılmadığı sonucuna varılmıştır. Bu noktada mekân kullanımlarının, mekân organizasyonu içinde sadece yatay düzlemde gerçekleştiği görülmektedir. Bu yüzden yeni verilecek olan işlevin, mekânın dikey sirkülasyonunu da canlandırması hedeflenmiştir. Yine bölgedeki yapıların işlev çeşitliliğine bakıldığında, Eminönü gibi oldukça merkezi ve turistler için bir çekim noktası olan bir bölge için kültürel aktiviteler içeren ve kültürel etkileşimi sağlayan mekânlar ve organizasyonların eksikliği göze çarpmaktadır. Verilecek olan yeni işlevin bu eksikliği gidermesi gerekli görülmüştür. Ali Paşa Hanı'nın mevcut kullanıcılarından olan Genco Erkal'ın değişik zamanlarda hanın avlusunda sergilediği tiyatro oyunları bölge ve yapı için önemli bir aktivite teşkil ettiğinden, bu aktivitenin devamının sağlanması ve buna uygun bir işlev verilmesi amaçlanmıştır.

Ali Paşa Hanı için yeni işlev önerilirken öncelikle yapı öğelerinin mümkün olduğunca fazla korunması göz önünde bulundurulmuş ve yeni işlevin, yapının mevcut haline uygunluğu düşünülmüştür. Bölgenin konumu baz alındığında, İstanbul'un pek çok yerinden bölgeye ulaşımın kolay olması ve turistik olarak çekim merkezi olan tarihi yarımada'nın yakınında yer alması da yapıya verilecek yeni bir işlevin kültürlerarası etkileşime uygun olmasına karar verilmiştir. İstanbul'un ülke çapında bir kültür ve sanat merkezi olması sebebiyle şehirdeki kültür ve sanat aktiviteleri incelenmiş, bunun sonucunda özellikle plastik, el sanatları ve heykel sanatçılarının birlikte çalışıp konaklayabilecekleri bir yapının ve organizasyonun

eksikliği tespit edilmiştir. Tüm bunların neticesinde yapıya verilecek işlev için bir senaryo oluşturulmuştur. Bu senaryoya göre yapının işletmesi, Kültür Bakanlığı'na veya bir vakıfa devredilecektir. İşletmenin verilmesi için gereken yasal süreç incelendiğinde, öncelikle Kültür Bakanlığı'nın böyle bir görevi üstlenmesi için yapının kamulaştırılması gerektiği anlaşılmıştır. Han, konum itibarıyla merkezi ve tarihi bir bölgede olduğunda dolayı böyle bir yapının kamulaştırılması oldukça maliyetlidir. Bu noktada devletin veya bir vakfın böyle bir teklife olumlu yaklaşımı çok olası görülmemektedir. Aynı zamanda yapının gerekli onarım ve restorasyonu için de belli bir bütçe gereklidir. Yapının güncel durumu daha önce belirtildiği gibi sağlıklı bir kullanıma elverişli değildir ve kapsamlı onarımlara ihtiyacı vardır. Bu bütçenin sağlanması da şu anda mülkiyet sahiplerine bağlıdır. Olası bir işletme devri veya onarım işlemleri için her halükarda hücre sahiplerinin hepsinin onayı gereklidir. Bu tip kararların alınması için en kısa ve sağlıklı yol; bir han yönetimi kurulması ve tüm paydaşların yer aldığı toplantıların yapılmasıdır. Handa 26 adet parsel ve 43 adet hücre bulunmaktadır. Bu yerlerin sahipleri Tablo 5.1 ve Tablo 5.2'de gösterilmiştir. Toplantılardan çıkacak olan ortak kararların, han ile ilgili yapılacak tüm işlemler için yasal bir dayanak teşkil etmesinden dolayı han yönetiminin kurulması çok önemlidir. Paydaşların kendi imkanlarıyla onarım ve restorasyon çalışmaları yapmak istemeleri durumunda Kültür Bakanlığı'na başvurup, bu işlemler için hibe almaları da mümkündür. Hibe almaları için projenin uygun olduğuna ilişkin Koruma Bölge Kurulu kararı ve onayı gerekmektedir (Ek-1). İkinci bir seçenek ise yine yönetim kurulu onayı ile yapının yap-işlet-devret modeli aracılığıyla bir vakfa veya şahsa geçici süreliğine devredilmesidir. Bu modelde yapının onarımını, devralan vakıf veya şahıs üstlenir ve aynı zamanda yapının işletilmesinde de sorumlu olur. Devir süresi yapılan anlaşma ile belirlenecek olup, genellikle 49 yıllıktır. Bu süre sonunda yapının işletilmesi tekrar paydaşlara devredilir. Bu modelin avantajı; onarım için paydaşların maddi olarak bir yükün altına girmemeleri ve işletme modeli için vakıf veya şahısla anlaşabilecek olmalarıdır. Bu şekilde hem yapının onarımı hem de devamlılığı sağlanmış olur.

Çizelge 5.1. Zemin kat mekanlarının mülkiyet durumu (Aksu, 1999)

MEKAN NO.	PARSEL NO.	SAHİBİ
01	14	M. FERİDUN ÖZ E. K. S. Y. VAKFI
02	13	MEHMET GERİŞ
03	12	F. ODABAŞI ve ORTAKLARI
04	11	ERSİN ÖZYENİCE
05	10	A. HAYDAR SARI, MUSTAFA SARI
06	17	N. ERKAL, F.ERKAL, G.ERKAL
07	35	NECDET KİRAZ
08	36	ALİ KÜÇÜKKAYA, M.KÜÇÜKKAYA
09	26	ERKLER GIDA SAN. Ve TİC. A.Ş.
10	25	N. ERKAL, F.ERKAL, G.ERKAL
11	24	NİZAMETTİN İŞCAN VE ORTAKLARI
12	23	İZZET FAT
13	22	FERİT ERKAL, GENCO ERKAL
14	21	N. ERKAL, F.ERKAL, G.ERKAL
15	9	MÜŞTEREK MAHAL (HAN AVLUSU)
16	34	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
30	29	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
18	18	N. ERKAL, F.ERKAL, G.ERKAL
31	30	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
20	19	N. ERKAL, F.ERKAL, G.ERKAL
21	20	N. ERKAL, F.ERKAL, G.ERKAL
32	31	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
33	32	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
34	33	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
25	27	N. ERKAL, F.ERKAL, G.ERKAL
26	29	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
27	29	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
28	28	N. ERKAL, F.ERKAL, G.ERKAL

Çizelge 5.2. Birinci kat mekanlarının mülkiyet durumları (Aksu, 1999)

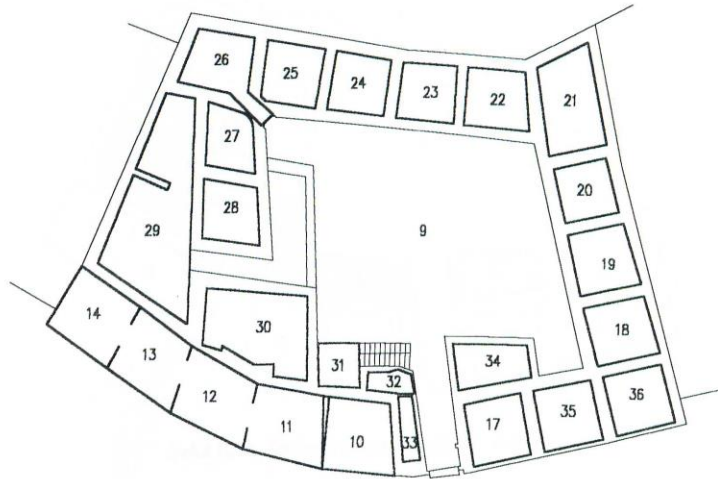
MEKAN NO.	KAPI NO.	SAHİBİ
37	25	N. REŞAT ERKAL VE ORTAKLARI
38	24	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
39	22	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
40	21	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
41	43	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
42	42	VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
43	41	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
44	40	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
45	39	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
46	38	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
47	37	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
48	36	MALİYE HAZİNESİ
49	35	N. ERKAL, F.ERKAL, G.ERKAL
50	34	N. ERKAL, F.ERKAL, G.ERKAL
51	33	MÜŞTEREK MAHAL (HAN AVLUSU)
52	32	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
53	31	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
54	30	N. ERKAL, F.ERKAL, G.ERKAL
55	29	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
56	28	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
57	23	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
59	26	NEBAHAT ERKAL VE ORTAKLARI
60	27	KORİDOR (MÜŞTEREK MAHAL)

Yapı için uygun görülen yeni işlev ve senaryonun ayrıntıları incelendiğinde; yapının sokağa bakan hücrelerinde hali hazırda bulunan dükkân işletmecilerinin yerlerinde kalması uygun görülmüş, avluya bakan ve şu anda boş olan hücreler ve avlu kullanımı yeniden kullanım senaryosuna dâhil edilmiştir. Senaryoya göre işletmenin amacı ulusal veya uluslararası çalıştaylar düzenleyerek sanatçıları 1-2 hafta süreliğine bir araya getirip, hem beraber çalışmaları hem de konaklamalarını sağlayarak mümkün olduğunca fazla vakit geçirmeleri ve bu çalıştay sonunda ortaya çıkacak çalışmaları da geçici bir sergi ile halka açılmasını sağlamaktır. Sanatçılar, çalıştay süresince konaklama için herhangi bir ücret ödemeyecek fakat yapmış oldukları eserlerden en az birisi işletmeye bağışlayacak ve bu yolla bir han koleksiyonu da oluşmuş olacaktır. Sokağa bakan dükkânlardan alınan kiralar ile hanın giderleri karşılanacaktır. Böylelikle herhangi bir kuruluşa veya devlete maddi bir yük getirmeksizin tamamen sanata hizmet eden bir organizasyon kurulması amaçlanmıştır.

Önceki bölümde yapılan ve Ali Paşa Hanı'nın fiziksel analizine ilişkin çalışmada da belirtildiği gibi hanın mekânsal organizasyon içinde geometrik ilişkilerine bakıldığında zemin katta üç temel bölümden oluştuğu görülmektedir: Ortada kareye yakın şekilde bir avlu, onu çevreleyen revak bölümü ve revak bölümüne açılan hücreler. Avlu mekânsal organizasyonun en ortasında yer aldığından burası mekân sirkülasyonu açısından doğal olarak toplama ve dağıtma işlevini almıştır. Bu anlamda yapının en kamusal bölgesi ve çekim noktasıdır. Yapıya giriş noktasından geçtikten sonra da ilk karşılaşılan bölüm olduğundan, yapıya ait ilk izlenimin edinildiği mekân olarak da önemlidir. Avlunun kamusalılığı göz önünde bulundurulduğunda, buraya verilecek işlevin kullanıcıların sosyalleşme ve birbirleriyle olan etkileşimini sağlaması önemlidir. Avlunun zaman zaman Genco Erkal Tiyatrosu'na sahne görevi gördüğü için buraya yerleştirilecek olan mekân öğelerinin(oturma birimleri vb) taşınabilir ve depolanabilir olması gerekmektedir.

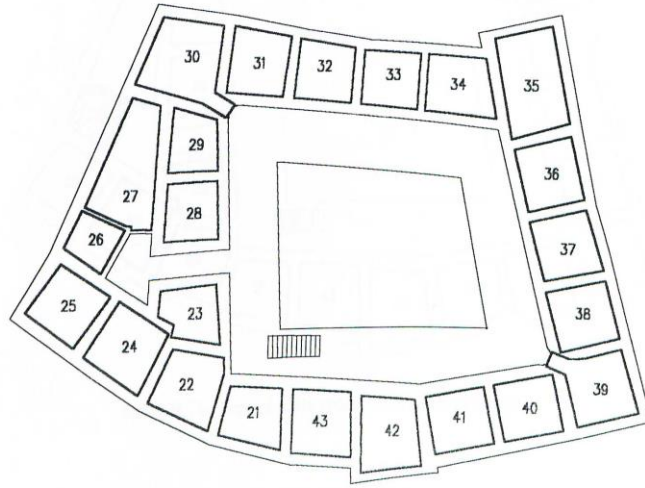
Zemin kat ve birinci katta bulunan revak bölümü ise mekân sirkülasyonu açısından yatay sirkülasyonu sağlayan en önemli bölümdür. Buranın fiziksel yapısına bakıldığında ise 2,5 - 3 metre arasında değişen koridor genişliği sirkülasyon dışında verilebilecek başka bir işlevi de mümkün kılabilir. Bu bakımdan senaryoda belirtilen çalıştay zamanlarında sanatçıların çalışabildiği, çalıştay dışında ise eserlerin sergilendiği mekân görevini üstlenebilir niteliktedir.

Yapının orijinal planları içinde, hücreler mekân organizasyonu ve bağlamsal ilişkiler çerçevesinde incelendiğinde ise üç tip hücre olduğu görülür; yapı dışına açılan, yapı içine açılan ve her iki tarafa açılan hücreler. 10, 11, 12, 13, 14, 17, 35 ve 36 no'lu parsellerde bulunan hücreler Gümüş Çeşme Caddesi'ne açılmaktadır ve revak ile bir bağlantıları yoktur. Ragıp Gümüşpala Caddesi'ne açılan 22, 23, 24 ve 25 no'lu parsellerde yer alan hücreler, orijinal plana göre aynı zamanda yapı içine de açılmaktadır. Ama günümüzde bu hücrelerin revakla bağlantısı, kapı boşluklarının doldurulmasıyla kesilmiştir. Geriye kalan hücreler olan 18, 19, 20, 21, 27, 28, 29, 30, 31, 32 ve 33 no'lu hücrelerin yalnızca yapı içine geçişi bulunmaktadır. 29 no'lu hücre hariç diğer hepsinin revak veya avlu ile doğrudan bağlantıları vardır. 29 no'lu hücreye ise ufak bir koridor yardımıyla ulaşımı sağlanmıştır. Bunların arasında 30 no'lu hücrenin orijinal plan dışında 31 no'lu hücreye doğru büyütüldüğü görülmektedir. Aynı zamanda 31 ve 32 no'lu hücreler de yapı içindeki boşluklardan yararlanılması ile sonradan oluşturulmuş hücrelerdir (Şekil 5.1).

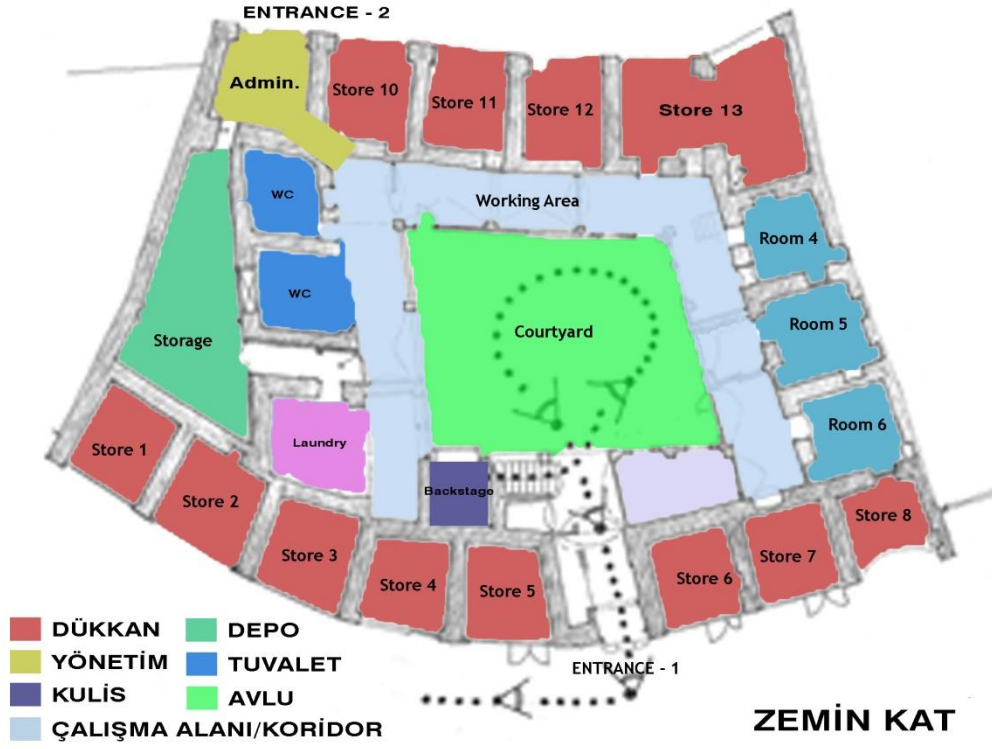
Şekil 5.1 : Ali Paşa Hanı Zemin Kat Parselizasyon Alanı

Yapının birinci katında yer alan tüm hücreler de doğal olarak revak bölümüne açılmaktadır ve yapı çevresi ile yalnızca pencereler vasıtasıyla ilişkisi vardır. Bu hücreler arasından 23, 26, 27, 28, 29, 36, 37 ve 38 kapı no'lu hücrelerin yapı dışına bakan pencereleri bulunmamaktadır. Öte yandan 27 kapı no'lu hücrenin dışındaki diğer hücrelerin revak ile bağlantısı kapının dışında bir pencere ile de kurulmuştur (Şekil 5.2).

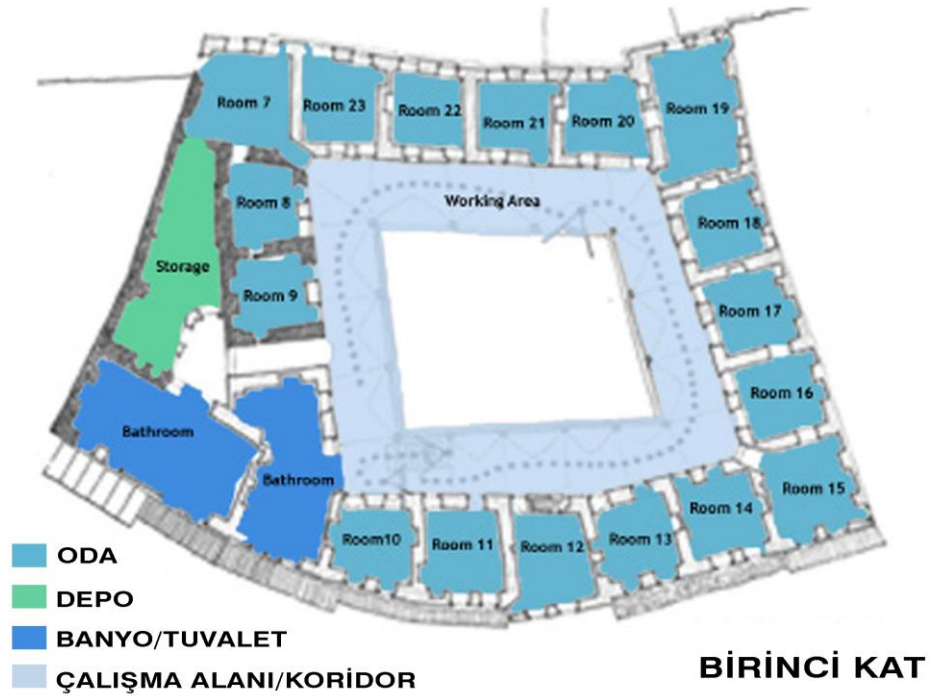
Şekil 5.2 : Ali Paşa Hanı Birinci Kat Mülkiyet Planı (Kapı Numarasına Göre)

Zemin katın alan planlaması yapılırken avlu merkez olarak alınmış ve revak kısmının daha önce bahsedildiği gibi hem koridor hem de çalışma alanı olarak işlevinin olması öngörülmüştür. Avlunun mekanın merkezinde yer alması ise toplayıcı ve dağıtıcı görevini doğal olarak üstlenmesini gerektirdiğinden senaryo içinde bu alan oturma/dinlenme ve sosyalleşme işlevlerini almıştır. Yapının caddelere bakan hücrelerin aynı kullanıcı ve işlevlerini sürdürmeleri öngörülmüş, yalnızca 26 parsel numaralı hücrenin bina yönetimine ayrılması ve bu hücrenin aynı zamanda avlu kısmına geçişinin de sağlanması hedeflenmiştir. İçeriye bakan hücrelerden 27 ve 28 parsel numaralı hücrenin tuvalet görevi görmesi, 29 parsel numaralı hücrenin depo, 30 parsel numaralı hücrenin ise çamaşır odası olarak kullanılması öngörülmüştür. 31 parsel numaralı hücre, tiyatroya hizmet veren kulis odası olarak tasarlanmış, hâlihazır içinde çay ocağı bulunduran 32 ve 33 parsel numaralı hücrelerin ise aynı işlevi devam ettirmeleri uygun görülmüştür. 34 parsel numaralı hücre ise yapının orijinal planı temel alınarak ek duvarlarının yıkılması ve revak bölümüne dahil edilmesi amaçlanmıştır (Şekil 5.3).

Şekil 5.3 : Zemin Kat Alan Planlaması

Birinci katın alan planlamasında ise revak kısmı zemin katta olduğu gibi koridor ve çalışma alanı olarak tanımlanmış ve etrafındaki hücrelerin konaklama görevi gören odalar olması öngörülmüştür. Bu odalara hizmet etmesi amacıyla 26 ve 27 numaralı hücreler birleştirilerek depo görevi görmesi, 22-23 ve 24-25 kapı numaralı hücreler de yine birleştirilerek ayrı ayrı banyolar olarak tasarlanması hedeflenmiştir (Şekil 5.4).

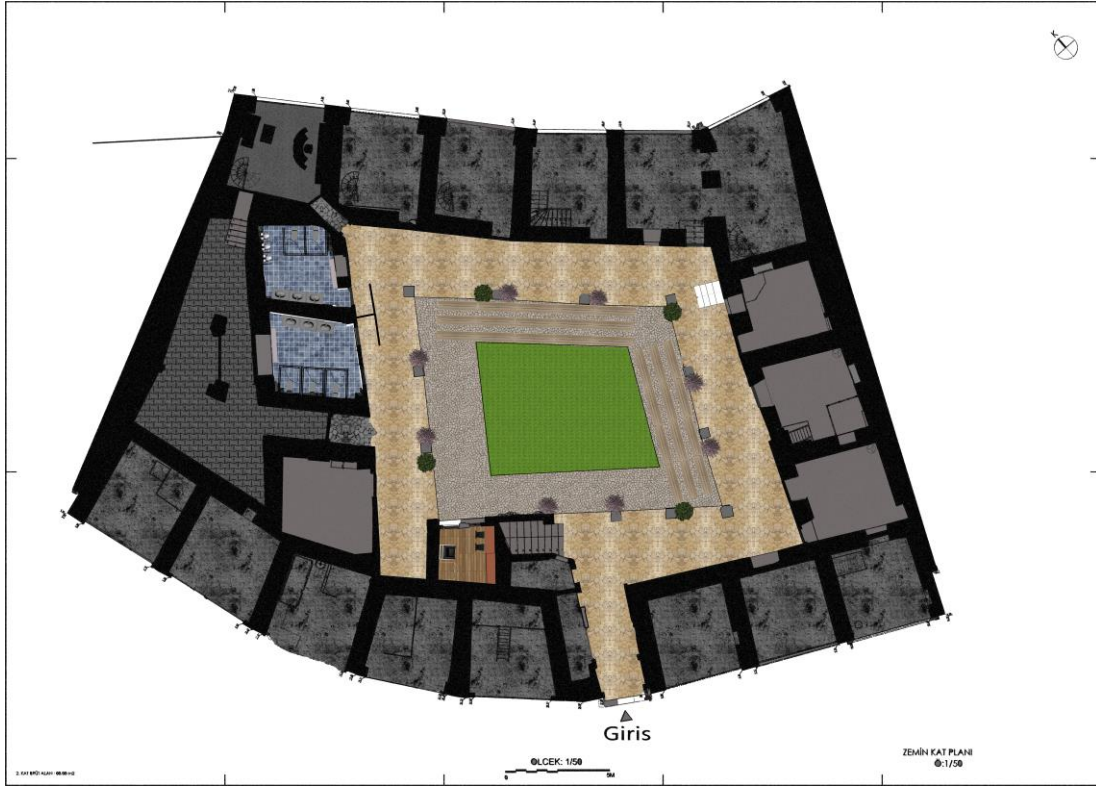
Şekil 5.4 : Birinci Kat Alan Planlaması

Zemin katın alan planlamasında belirtildiği gibi orta avlu yeniden düzenlenerek dinlenme/sosyalleşme işlevini üstlenmiştir. Avlunun şu andaki yer malzemesi çimento şap olup orijinal durumunda değildir ve estetik olarak iyi bir görünüm vermemektedir. Verilecek olan öneride avlu zemini doğal taş ve çimen olarak iki farklı malzemeden oluşacaktır. En ortada avlunun şeklini alan yeşil bir alan ve etrafındaki taş zemin üzerinde oturma elemanları olacaktır. Böylelikle hem oturma birimleri için sert bir zemin oluşturulması hem de yapılacak kokteyller ve sergi açılışları için yeşil alanın kullanılması amaçlanmıştır. Bunun yanında birinci kat gergi demirlerinin üzerinde yetişen ve bahar aylarından itibaren avluda yeşil bir atmosfer yaratan sarmaşık bitkileri ile de bütünleşen bir bölüm görevi görecektir. Yine alan planlamasında gösterilen tuvalet bölümlerinin orijinal olmayan ahşap kaplama zeminleri mekan işlevine uygun olarak seramik zemin ile değiştirilecektir. Bu hücrelerin arkasında yer alan depo bölümü günümüzde tuvalet olarak kullanıldığından, o alanda halihazır bir tesisat yapısı mevcuttur. Bu yüzden yeni tuvalet alanları için ek bir tesisat yapısı kurulmadan tuvaletlerin kullanılabilmesi amaçlanmıştır (Şekil 5.5).

Zemin katın gece kullanımında ise avlu bölümü tiyatro sahnesi görevi üstleneceğinden oturma şemasının değişmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda oturma birimleri taşınabilir olacaktır ve masa etrafında bulunan banklar, tiyatro düzeni olarak yan yana pozisyon alacaklardır. Yine avluda bulunan bitkiler, tiyatro sırasında bir engel teşkil etmemesi için kolon kenarlarına yerleştirileceklerdir. Daha önce sergilenen oyunlar izlenerek, sahne olarak genellikle kulis önü ve merdiven etrafı kullanıldığı tespit edilmiş ve oturma düzeni buna uygun şekillendirilmiştir (Şekil 5.6). Aynı şekilde birinci katın revak bölümüne de tiyatro zamanları sandalyeler konularak ek oturma kapasitesi yaratılabilir. Şu anda sergilenen oyunlarda da bu bölüme oturma birimleri konulmaktadır.

Şekil 5.5 : Zemin Kat Planı - Gündüz Kullanımı

Şekil 5.6 : Zemin Kat Planı - Gece Kullanımı

Birinci kat incelendiğinde; revak bölümünde bulunan zemin malzemesi, zemin kat revak bölümünde kullanılan doğal taş olacaktır. Önceki bölümde belirtildiği gibi odaların şu andaki zeminleri çeşitlilik göstermekle birlikte, pek çoğu çimento şaptır. Odaların işlev ve konforu göz önüne alınarak zeminin ahşap kaplama olması uygun görülmüştür. Odaların içinde bulunan ocakların onararak şömine haline getirilmesi ve oda ısıtmasında kullanılması öngörülmüştür. İşletmeciler veya kullanıcılar dilediği takdirde odun ateşiyle yanan şömine yerine daha çevre dostu bir çözüm olan elektrikli şömineyi de tercih edebilirler. İkinci bir alternatif olarak ve ocak olmayan odaların ısıtılması için ise döşeme altından geçen ve yerden üflemeli bir ısıtma-soğutma sistemi önerilebilir. Diğer bir seçenek ise yine döşeme altından geçen bir doğalgaz sistemidir. Tüm bu seçenekler işletmecinin veya kullanıcının seçimine bırakılmıştır. Odaların konaklama işlevi ise; odanın büyüklüğüne göre ve alternatif yaratma amacıyla değişen tek kişilik veya çift kişilik yatak üniteleri, bir adet dolap, bir adet masa ve sandalye, iki adet komodin, bir adet çekmece ünitesi ve ayna ile şekillenmektedir. Odalar için verilen tasarım önerisi, gündüz ve gece atmosferi Şekil 5.8, 5.9, 5.10 ve 5.11’de gösterilmektedir. 3D görsellerin yalnızca atmosfer ve malzemeye dair bir fikir vermesi amaçlandığından dolayı, kullanılan mobilyalar

temsilidir ve Evermotion Archmodels kütüphanesi kaynak olarak kullanılmıştır (Url 06). Oda sakinlerinin banyo ve tuvalet ihtiyaçlarını karşılamaları için, daha önce de belirtildiği gibi 22-23 ve 24-25 kapı numaralı hücreler birleştirilmiştir. Kadın ve erkek bölümleri için oluşturulan tuvalet ve banyo bölümlerine girişler birbirinden ayrılmış, fakat içeriden bağlantıları da sağlanmıştır. Zeminleri yine zemin kattaki tuvaletlerde olduğu gibi seramik karo ile döşenmiş, gerekli tesisat da zemin kattan sağlanmıştır. Tuvalet ve banyoların ortak olması konaklama konforunu düşürmektedir. Ancak binanın tarihi yapısı ve hücre büyüklükleri göz önüne alındığında, her odaya banyo ve tuvalet koymak hem yapıya zarar verecek, hem de tasarım kriterleri açısından odanın kullanım değerini düşürecektir.

Revak kullanımı için önerilen işlev belirtildiği gibi çalışma alanı ve koridordur. 2,5 – 3 metre arasında değişen revak genişliği, sanatçılar çalışırken bile sirkülasyonun devamına olanak vermektedir. Çalıştay olmayan günlerde ise bu alan aynı zamanda bir sergi alanı olarak kullanılacaktır. Bu noktada kolonlar arasındaki metal gergiler, resimlerin asılması için taşıyıcı görevini üstlenecektir (Şekil 5.12 ve Şekil 5.13). Birinci kat ile ilgili bahsedilen tüm öğeler Şekil 5.7’de gösterilmektedir.

Şekil 5.7 : Birinci Kat Planı

Şekil 5.8: Odanın Gündüz Kullanımına İlişkin 3D Görseller

Şekil 5.9 : Odanın Gece Kullanımına İlişkin 3D Görseller

Şekil 5.10 : Odanın Gündüz Kullanımına İlişkin 3D Görseller

Şekil 5.11 : Odanın Gece Kullanımına İlişkin 3D Görseller

Şekil 5.12: Revak Kullanımı Kolaj Çalışması - 1

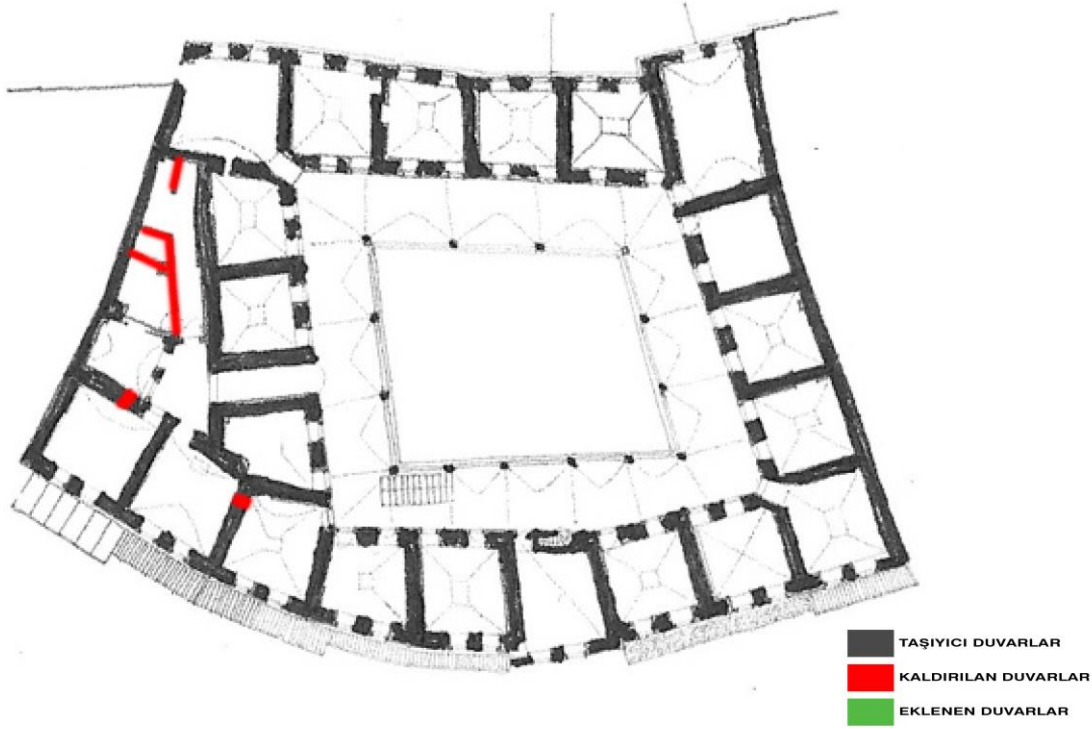

Şekil 5.13: Revak Kullanımı Kolaj Çalışması - 2

Yapının bu plan şeması içinde hizmet verebilmesi için bir takım yapısal müdahaleler önerilmiştir. Bu müdahalelerin hiçbiri yapının orijinal yapısını bozmayan, hatta tam tersi sonradan yapılan eklemelerden arındırarak ilk planına dönüşünü hedefleyen işlemlerden oluşmaktadır. Yapının günümüz kullanımında avlu etrafındaki revaklar, kolonların arasına örülen duvarlarla kapatılmış ve yeni hücreler oluşturulmuştur. Bunun yanı sıra depo olarak önerilen bölüm olan ve ilk işlevi ahır olan 29 parsel numaralı hücredeki eklenti duvarların da kaldırılması öngörülmüştür. Yeni verilecek işlevde ve tasarım önerisinde orijinal plan dışında eklenen tek duvar, 30 parsel numaralı hücrenin revak bölümü çıkarıldıktan sonra tekrar hücre haline gelmesini sağlayan ve diğer duvarlarla aynı kalınlıkta olacak olan yaklaşık 4 metrelik bir bölümdür (Şekil 5.14 ve Şekil 5.15).

Şekil 5.14 : Zemin Kat İçin Önerilen Yapısal Müdahaleler

Şekil 5.15: Birinci Kat İçin Önerilen Yapısal Müdahaleler

Yapının yeniden sağlıklı bir şekilde kullanımı için önerilecek olan müdahale teknikleri şu şekildedir:

Eklerden Arındırma: Taşıyıcı duvarlar dışında sonradan inşa edilen bölme duvarlar, zemin kaplamaları, aydınlatma elemanları ve ıslak hacim elemanları (tesisat hariç).

Sağlamlaştırma: Öncelikle yapının tektonik düzeni içerisinde zayıf kalan strüktürel elemanlarının tespitinin yapılması ve gerekli sağlamlaştırmaların yapılması, duvarlarda görülen çatlakların doldurulması, tuğla, taş ve bağlayıcı harç gibi malzemelerde hasar görülen duvar yüzeylerinin uygun malzeme ve harç ile onarılması, çok hasarlı olan parçaların uygun boyut ve malzeme ile değiştirilmesi, gergi demirlerin çok fazla korozyona uğramış olanlarının yenileriyle değiştirilmesi.

Yenileme: Revaklara bakan ve artık işlevini yitirmiş olan demir kapı ve pencerelerin, yeni çelik kapı ve pencereler ile değiştirilmesi, çatı örtüsünde tonozların üzerine su yalıtım malzemesi uygulanarak üzerlerinin alaturka kiremit ile kaplanması, mevcut tesisatın onarılarak yeni ıslak hacimler oluşturulması ve mekan konforunu sağlayacak yeni donanımlarla desteklenmesi, elektrik tesisatının, spotların ve apliklerin yenilenmesi, bacaların onarılması ve kullanılabilir hale getirilmesi.

Tüm bu müdahalelerin yanında yapıya ek olarak açılır-kapanır çatı sisteminin kurulması da öngörülmektedir. Çalıştayların revak bölümünde yapılacak olması ve avlu kısmında oturma birimleriyle birlikte kokteyl, sergi açılışı ve tiyatro aktivitelerinin de bu bölümde olması sebebiyle yağışlı ve soğuk havalarda üzerinin kapatılması bir gereksinim olarak belirlenmiştir. Yapılan piyasa araştırmaları sonucunda en uygun çözümün, duvarların üzerine kurulacak bir raylı sistem ile birlikte, açıldığında avlu üzerinde herhangi bir strüktür bırakmayacak “ClearSky” adlı sistem uygulaması olduğu belirlenmiştir. Yalnızca 4 parçadan ve raylardan oluşan sistem, binaya zarar vermeden entegre olabilmesi açısından da makul görülmektedir (Şekil 5.16).

Şekil 5.16 : Açılır-Kapanır Çatı Sistemi Örneği

6. DEĞERLENDİRME, SONUÇ VE ÖNERİLER

Mimarlığın toplum içindeki rolü göz önünde bulundurulduğunda, insanlar için sadece yeni bir çevre ve yaşam alanı yaratmakla kalmaz, aynı zamanda da tarihten bir hafıza taşır. Tarihi yapıların canlı tutulması, bu hafızanın gelecek jenerasyonlara aktarılmasında büyük bir önem teşkil etmektedir. Öte yandan bu sadece yapıları korumak ile mümkün değildir. Hatta bu yapıları sadece koruyarak değişimin dışında bırakmak, yapıyı gelecekte tekrar atıl bırakılmakla karşı karşıya bırakabilir. Yeniden işlevlendirme veya yapıyı yeniden kullanıma adapte etmek bu noktada çok önemli bir rol oynamaktadır. Yine de bu amaçla yapılan işlemleri yaparken, iyi bir analiz ve göz önünde bulundurulması gereken faktörlerin belirlenmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada belirtilen faktörlerin, yapıya yeni bir işlev verme konusunda bir çıkış noktası oluşturması ve bir çalışma çerçevesi yaratması hedeflenmiştir. Fakat tarihi yapıları diğer günümüz yapılarından ayıran en önemli özelliği olan tarihsel bir birikime sahip olması, strüktür elemanları ve diğer malzemelerin uzun süre var olması sebebiyle disiplinler arası bir çalışmayı gerektirmektedir. Günümüz yapılarında nasıl ki mimar, iç mimar ve mühendislerin birlikte çalışması, tasarım ve kullanım konforu açısından en doğru sonucu almayı sağlıyorsa, aynı şekilde tarihi yapılarda da restorasyon uzmanları, mimarlar ve iç mimarların ortak çalışmaları, o yapının devamlılığının sadece fiziksel olarak değil, aynı zamanda tarihsel ve kültürel olarak da sağlanması açısından önemlidir.

Daha önce Dr. Şirin Akıncı ve Cafer Bozkurt'un yapı üzerinde yapmış oldukları çalışma ve araştırmalar, bu çalışma ile birlikte ortak bir amaca hizmet etmiş ve Ali Paşa Hanı'nın toplum yararına kullanılabilmesi için çeşitli fikirler ortaya konulmuştur. Özellikle Dr. Şirin Akıncı'nın, ekibiyle birlikte yaptığı rölöve ve restorasyon proje çalışmaları, binaya yapısal müdahaleler açısından önemli teknik bilgiler içermektedir. O çalışmanın bir devamı niteliğinde olan bu tezde belirtilen kullanım önerileri, han sakinlerinin veya çeşitli vakıfların, Han'ın onarımı ve devamlılığı konusunda somut adımlar atması konusunda yol gösterici olması

hedeflenmiştir. Konumu ve tarihi yapısıyla yüksek bir değere sahip olan bu yapının devamlılığı, hem han sakinleri ve sahipleri, hem de Kültür Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü gibi devlet kurumları için esas olmalıdır. Kamulaştırılması çok maliyetli olması tahmin edilen bu yapı için, ilk olarak paydaşların ortak hareket etmeleri ve bu doğrultuda bir han yönetimi kurmaları çok önemli görülmektedir.

Yapılan tüm çalışmalar doğrultusunda birey ve kurumların, gerekli sorumluluk bilinciyle hareket ederek somut adımlar atmaları, bu tip çalışmaların sadece teoride değil, aynı zamanda da uygulama alanında da topluma hizmet etmesi açısından diğer bilim insanlarını teşvik edici bir hareket olacağına inanılmaktadır.

KAYNAKÇA

Ahunbay, Z. (2007). *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon*, YEM, İstanbul

Aksu, H.D., (1999). Çorlulu Ali Paşa Hanı'nın Restorasyon Projesi, Doktora Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Burley, R., (1980). Redirecting the Theater of the Built Environment, *Old & New Architecture: Design Relationship*, The Preservation Press, National Trust for Historic Preservation, Washington D.C.

Cezar, M., (1963). Osmanlı Devrinde İstanbul Yapılarında Tahribat Yapan Yangınlar ve Tabii Afetler, Türk Sanatı ve Tarihi Araştırma ve İncelemeleri, c.1, İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul

Ching, F.D.K., (1996). "Architecture, Form, Space and Order", John Wiley & Sons

Douglas, J., (2006). Building Adaptation, Butterworth-Heinemann, Oxford

Eco, U. (2003). Function and Sign: The Semiotics of Architecture, Londra

Erdem, A., (1985). Mevcut Yapı Stokunun Bilgisayar Yardımıyla Değerlendirilmesi ve Yeni Kullanım Olanaklarının Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Koçu, R.E., (1958). *İstanbul Ansiklopedisi*, c.2. s 680-681, Koçu Yayınları, İstanbul

Kuban, D., (1995). *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*, Yapı Endüstri Merkezi Yayınla, İstanbul

Kuban, D., (2000). *Tarihi Çevre Korumanın Mimarlık Boyutu: Kuram ve Uygulama*, YEM Yayın, İstanbul

Özer, B., (1976). *Mimari Mirası Korumanın Anlamı, Kapsamı ve Sınırları Üzerine*, Yapı, 17

Özkan, A., (2003). Eminönü – Hanlar Bölgesinin Cumhuriyet'ten Günümüze İzlenen Değişimi ve Yeniden Değerlendirilmesinde Öncelikli Bölgenin Saptanması, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Pamukciyan, K., (1994). "Yangınlar", Düünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c.7, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, Ana Basım A.Ş., İstanbul

Pekol, B., (2010). İstanbul'da Yeni İşlevlerle Kullanılan Tarihi Yapıların Üslup Sorunsalı, Doktora Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Riegl, A., (1998). *The Modern Cult of Monuments: Its Character and its Origin, Oppositions Reader: Selected Readings From a Journal for Ideas and Criticism in Architecture 1973- 1984*. Derl: Hayes, K.M., Princeton Architectural Press, New York

Sullivan, L., (1988). *Louis Sullivan: The Public Papers*, University of Chicago Press, Chicago

The Burra Charter, (2013). *The Australia ICOMOS Charter for Places of Cultural Significance*, ICOMOS

Url 01:

<<http://acikerisim.fsm.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11352/860/Eyice.pdf?sequence=1>>, alındığı tarih, 24.03.2015.

Url 02: < <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=50268> >, alındığı tarih, 18.03.2015.

Url 03:

<http://www.nationaltraveller.com/index.php?option=com_k2&view=item&id=251:selexyz-dominicanen-bookstore> alındığı tarih, 20.03.2015.

Url 04: <<http://siyasal.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/2012/02/Harita.jpg>>, alındığı tarih, 19.05.2015

Url 05: < <http://www.korumakurullari.gov.tr/TR,89087/genel-bilgiler.html>>, alındığı tarih, 18.06.2015

Url 06: < http://www.evermotion.org/modelshop/show_category/archmodels/103>, alındığı tarih, 11.08.2015

EKLER

EK 1: Restorasyon için Kültür Bakanlığı'na verilecek hibe dilekçesi

EK 2: Zemin Kat Alan Planlaması

EK 3: Birinci Kat Alan Planlaması

EK 4: Zemin Kat Planı – Gündüz Kullanımı

EK 5: Zemin Kat Planı – Gece Kullanımı

EK 6: Birinci Kat Planı

EK 1

> İSTANBUL İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜNE

Maliki olduğum İstanbul İli.....İlçesi.....Mahallesi.....Sokağı.....pafta.....ada,....parsel sayılı yerdeki tarihi eser tescilli taşınmazın aslına uygun olarak restore edilmesi için Bakanlığınız Yardım Yönetmeliğinin 6.(veya7.)maddesi kapsamından yararlanmak istiyorum.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

Adı,Soyadı,İmza

> Kanuni Tebligat Adresi:

>

>

> tel:

Madde:6 PROJE YARDIMI İÇİN İSTENEN BELGELER

> a-Yardım talebi başvurusu,

> b-T.C. kimlik numarası beyanı,

> c-Kanuni tebligat adresi ve iletişim bilgisi,(muhtardan ikametgah ve nüfus cüzdan sureti)

> d-Mal sahibi adına yapılacak başvurularda noter onaylı vekaletname ve/veya veraset ilamı,

> e-Taşınmaza ilişkin tescil kararı ve varsa tascil fişi,

> f-Başvuru tarihi itibarıyla son üç ayda alınmış mülkiyet belgesi,(tapu kayıt belgesi)ve tapu örneği

> g-Taşınmazın kadastral durumunu gösteren belge

>h- Projenin kapsamına, işin bitirilme süresine, yapı alanına ve yaklaşık maliyetine ilişkin mimar veya mühendislerce hazırlanan rapor,(Mimarlar Odası en az bedel hesabı ile Yaklaşık maliyet başvurunun yapıldığı yılın birim fiyatları ile hazırlanmalıdır.Raporda kapalı alan, açık alan (Avlu, açık teras,topografik ölçüm gerektiren açık alanlar,vb) ve üzeri kapalı teraslar ayrı ayrı belirtilmelidir.Ayrıca yaklaşık maliyette rölöve,restitüsyon ve restorasyon proje bedelleri ayrı ayrı icmal şeklinde belirtilmelidir.)

>i-Digital ortamda ve basılı olarak yapının içini,dışını ve çevresini gösteren,en az 10 ad. net çekilmiş fotoğraf albümü

i-....ada....parselde bulunan taşınmaz için mülkiyet sahibine proje yardımının çıkması durumunda projelerin çizilip kuruldan onaylanması işleri tarafımda yürütülecektir. Şeklinde mimardan taahhütname alınacak.

>j- Muhtardan ikametgah ve nüfus cüzdan sureti. son başvuru tarihi:(25.09.2015)

MADDE:7 PROJE UYGULAMA İÇİN İSTENEN BELGELER

>a-Yardım talebi başvurusu,

>b-T.C kimlik numarası beyanı,

>c-Kanuni tebligat adresi ve iletişim bilgisi, >ç- Mal sahibi adına yapılacak başvurularda noter onaylı vekaletname ve/ veya veraset ilamı,

>d-Taşınmaza ilişkin tescil kararı ve varsa tescil fişi,

>e-Projelerin uygun olduğuna ilişkin Koruma Bölge Kurulu kararı ve onaylı projeler,

>f-Başvuru tarihi itibarıyla son üç ayda alınmış mülkiyet belgesi,(tapu kayıt belgesi) ve tapu örneği

>g-Taşınmazın kadastral durumunu gösteren belge,

>h- Uygulamanın kapsamına, işin bitirilme süresine,uygulama aşamalarına ve yaklaşık maliyete ilişkin mimar veya ilgili mühendislerce hazırlanan rapor,(uygulama yaklaşık maliyeti başvurunun yapıldığı yılın birim fiyatları ile hazırlanmalıdır.Bayındırlık,Kültür Bkn,Vakıflar Gn.Md)

>i- Digital ortamda ve basılı olarak yapının içini,dışını ve çevresini gösteren, en az 10 ad.net çekilmiş fotoğraf albümü

>j-Muhtardan ikametgah ve nüfus cüzdan sureti. son başvuru tarihi:(11.12.2015)

ÖNEMLİ NOTLAR:

1)Proje Yardımlarında Restorasyon projesinin Koruma Kurulunca onaylanmamış olması gerekmektedir.Kurul onayı sözleşme tarihinden sonra ki bir tarihte olmalıdır.

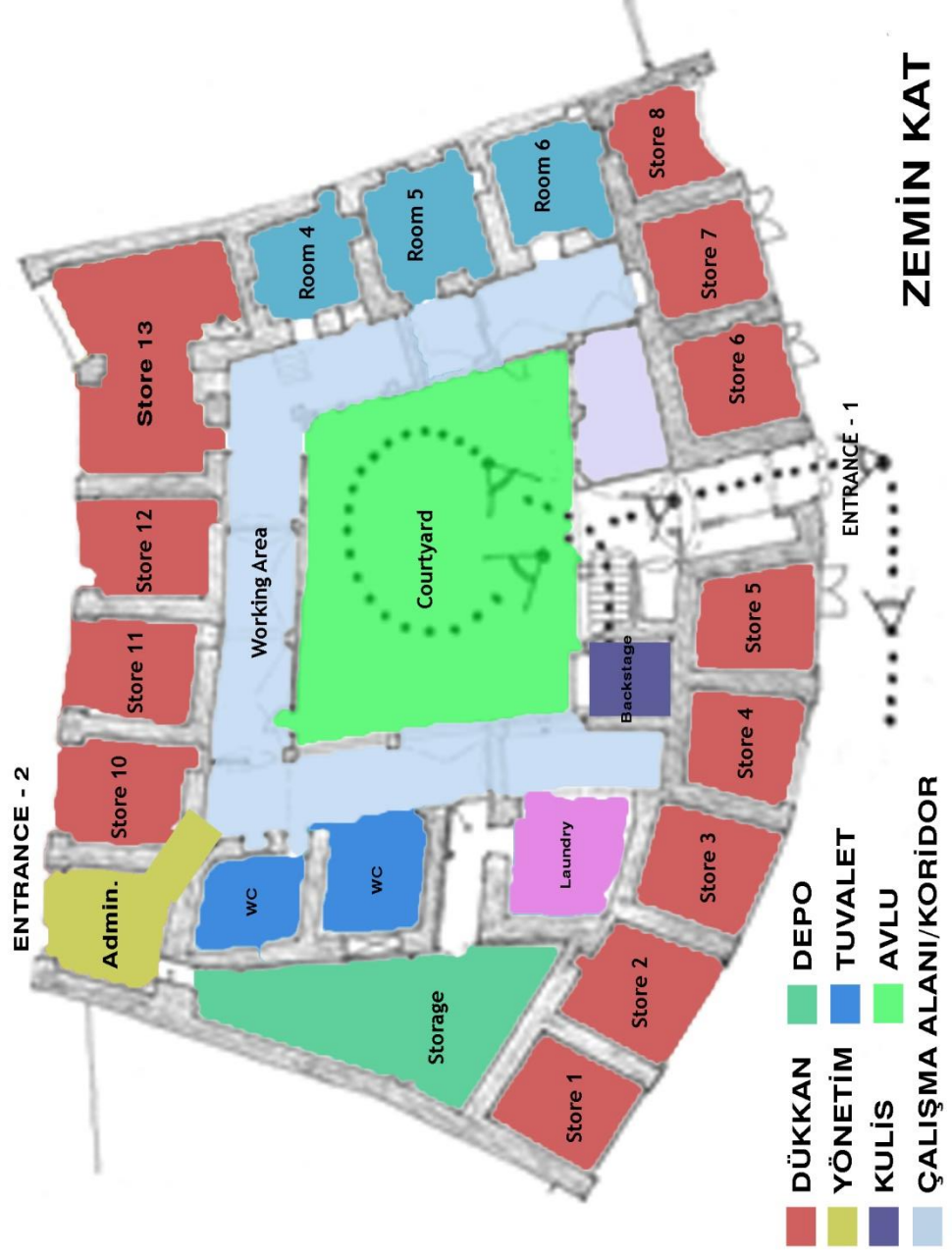
Restorasyon projeniz Koruma Kurulca onaylıysa lütfen Proje Yardımına müracaat etmeyiniz.

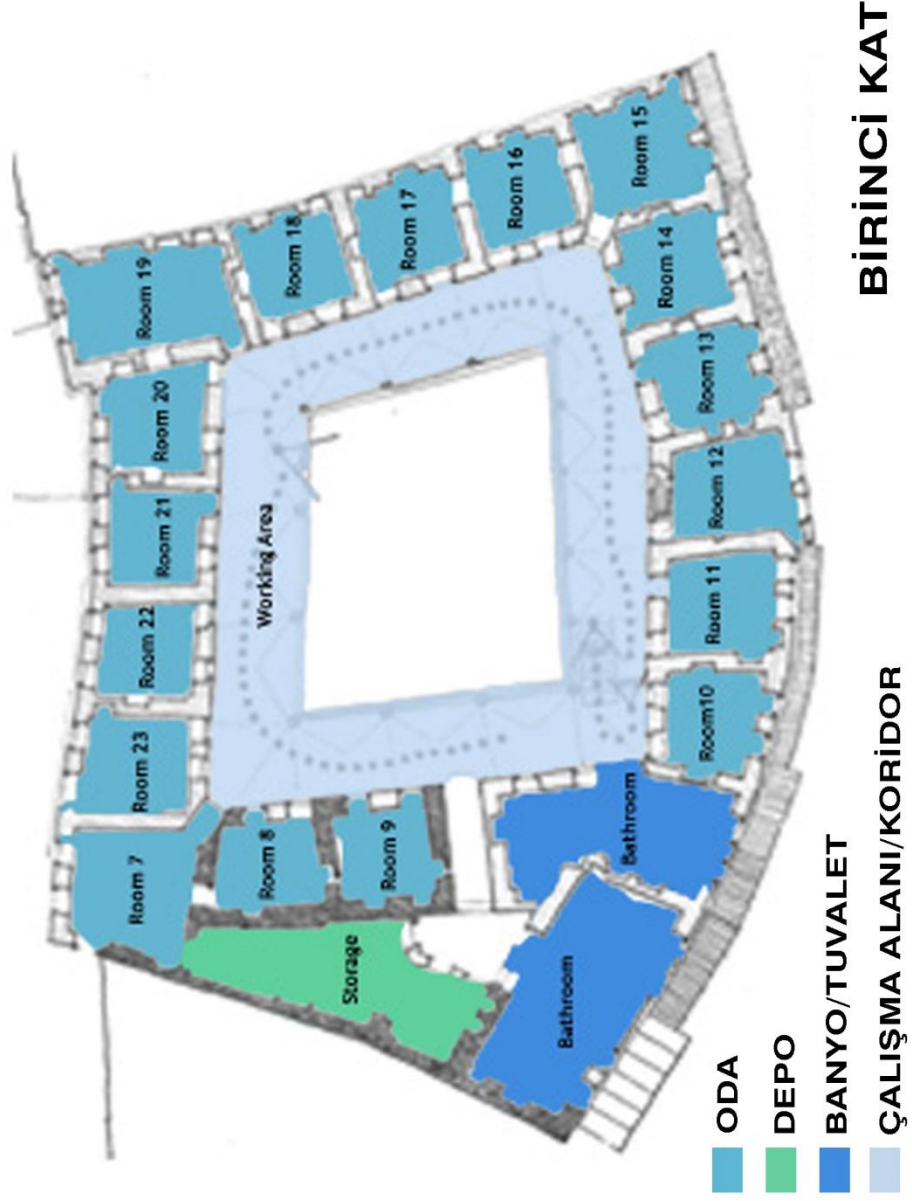
2)Proje Uygulama Yardımlarında sözleşmeden sonraki imalatlar için ödeme yapılır.Bitmiş imalatlar için ödeme yapılmaz.İnşaatı tamamlanmış yapılar için lütfen Proje Uygulama Yardımına müracaat etmeyiniz.

3)Proje uygulama yardımlarında müracaat zamanı onarım ruhsatı(belediyeden) olması önemli bir avantaj sağlayacaktır.

> Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü

> İstiklal Cad.Atlas Pasajı no:131 Beyoğlu-İSTANBUL Tel:0212-528 68 24 dah:147 Onur COŞKUN

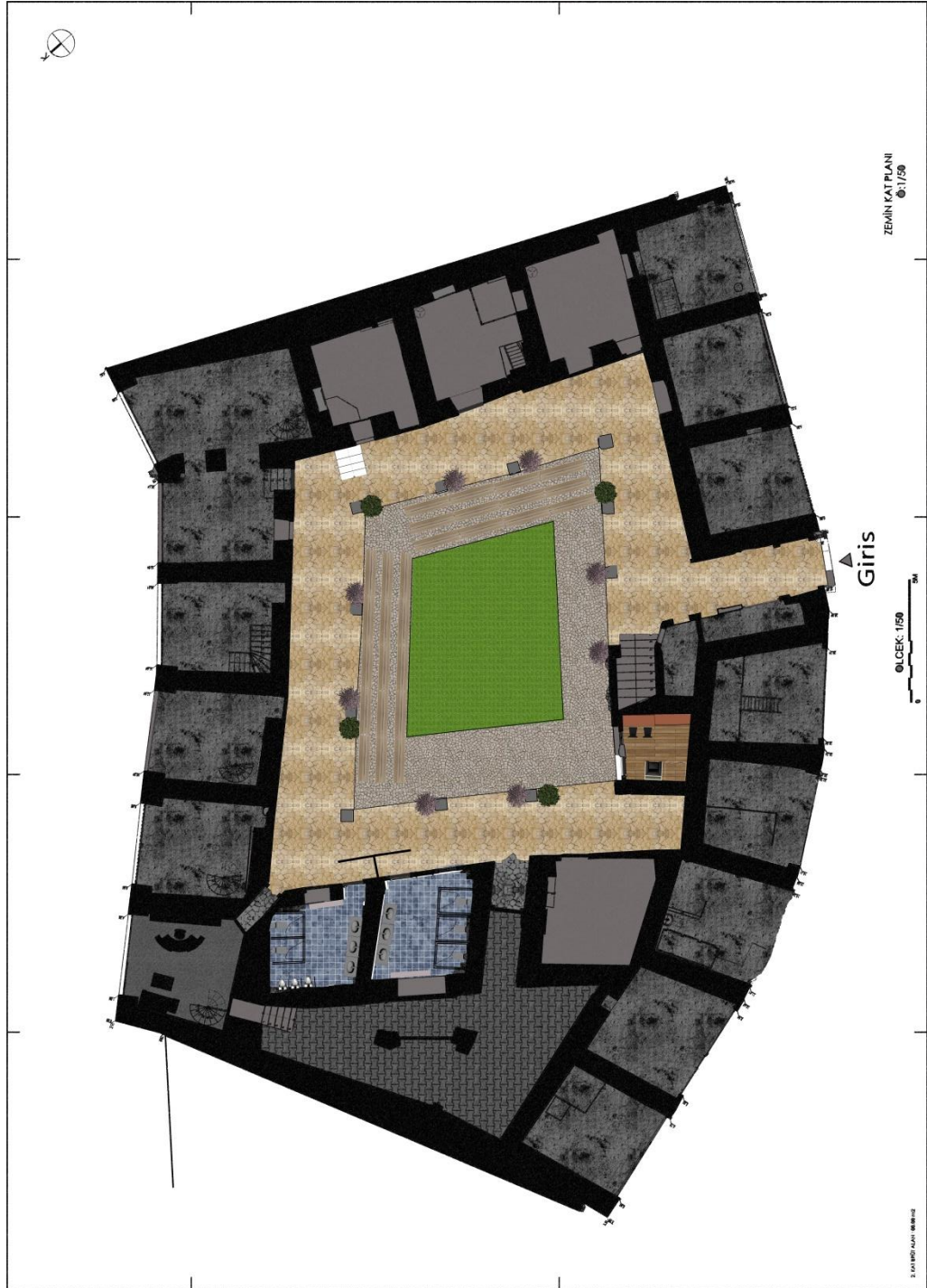

EK 4

EK 5

EK 6

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Enes Can Kılıç

Doğum Yeri ve Tarihi: Ankara – 13.07.1989

Adres: Toros Mah. 801 Sk. 25/1 Konyaaltı – Antalya

E-posta: enescankilic@hotmail.com

Lisans: İzmir Ekonomi Üniversitesi – İçmimarlık ve Çevre Tasarımı (2007-2012)

Yüksek Lisans: İstanbul Teknik Üniversitesi – İç Mimari Tasarım Uluslararası Yüksek Lisans Programı (IMIAD) (2012-2015)

TEZDEN ÜRETİLEN SUNUMLAR

- Kılıç, E., Onay, N., 2015: A Framework to Determine The Compatible Use for Historic Buildings. *Design Principles and Practises*, March 12-14, 2015 Chicago, USA